

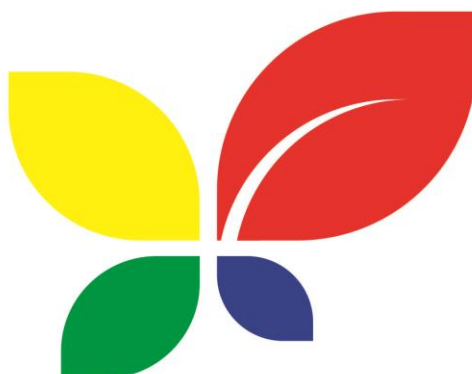
STRATEGIJA RAZVOJA LJUDSKIH POTENCIJALA DUBROVAČKO-NERETVANSKE ŽUPANIJE 2021 – 2027.

PARTNERSKO VIJEĆE ZA TRŽIŠTE RADA I
RAZVOJ LJUDSKIH POTENCIJALA

DUBROVAČKO - NERETVANSKE ŽUPANIJE

PARTNERSKO VIJEĆE ZA TRŽIŠTE RADA I RAZVOJ LJUDSKIH POTENCIJALA

DUBROVAČKO - NERETVANSKE ŽUPANIJE

Ova Strategija izrađena je u okviru projekta „OPERA II “ koji je financiran sredstvima Europskog socijalnog fonda. Sadržaj ove Strategije isključiva je odgovornost Dubrovačko-neretvanske županije i partnerskog vijeća za tržište rada Dubrovačko-neretvanske županije.

SADRŽAJ

1. OPĆI PODACI	6
1.1. Položaj Dubrovačko-neretvanske županije	6
1.2. Administrativni podaci o Dubrovačko-neretvanskoj županiji	6
1.3. Infrastruktura i prostorni razvoj	8
2. STANOVNIŠTVO DUBROVAČKO-NERETVANSKE ŽUPANIJE	9
2.1. Demografska kretanja u Dubrovačko-neretvanskoj županiji	9
2.2. Struktura stanovništva Dubrovačko-neretvanske županije	12
3. GOSPODARSTVO DUBROVAČKO-NERETVANSKE ŽUPANIJE	14
3.1. Opća slika gospodarstva u Dubrovačko-neretvanskoj županiji	14
3.1.1. <i>Turizam</i>	15
3.2. Kretanja broja poslovnih subjekata u Dubrovačko-neretvanskoj županiji	16
3.3. Poduzetnička potporna infrastruktura	18
4. TRŽIŠTE RADA DUBROVAČKO-NERETVANSKE ŽUPANIJE	20
4.1. Zaposlenost u Dubrovačko-neretvanskoj županiji	20
4.2. Plaće u Dubrovačko-neretvanskoj županiji	22
4.3. Nezaposlenost u Dubrovačko-neretvanskoj županiji	23
4.4. Potražnja na tržištu rada Dubrovačko-neretvanske županije	26
5. OBRAZOVANJE U DUBROVAČKO-NERETVANSKOJ ŽUPANIJ	29
5.1. Predškolski odgoj u Dubrovačko-neretvanskoj županiji	29
5.2. Osnovnoškolsko obrazovanje u Dubrovačko-neretvanskoj županiji	30
5.3. Srednjoškolsko obrazovanje u Dubrovačko-neretvanskoj županiji	31
5.4. Preporuke za upisnu politiku	31
5.5. Visokoškolsko obrazovanje	33
5.6. Obrazovanje odraslih i cjeloživotno učenje	33
6. SOCIJALNA SKRB U DUBROVAČKO-NERETVANSKOJ ŽUPANIJ	35
SWOT ANALIZA	38
7. SWOT analiza sustava razvoja ljudskih potencijala DNŽ	39
STRUKTURA STRATEGIJE RAZVOJA LJUDSKIH POTENCIJALA DUBROVAČKO-NERETVANSKE ŽUPANIJE 2021. – 2027.	40
8. VIZIJA STRATEGIJE RAZVOJA LJUDSKIH POTENCIJALA DUBROVAČKO-NERETVANSKE ŽUPANIJE	41

9. STRETEŠKI CILJEVI STRATEGIJE RAZVOJA LJUDSKIH POTENCIJALA DUBROVAČKO-NERETVANSKE ŽUPANIJE	41
9.1. Strateški cilj 1: Razviti moderno tržište rada u DNŽ	43
9.2. Strateški cilj 2: Razviti sustav odgoja, obrazovanja i znanosti u DNŽ	49
9.3. Strateški cilj 3: Razviti nove i povećati dostupnost postojećih socijalnih i zdravstvenih usluga	52
PROVEDBA STRATEGIJE RAZVOJA LJUDSKIH POTENCIJALA DUBROVAČKO-NERETVANSKE ŽUPANIJE	56
10. INSTITUCIONALNI OKVIR ZA PROVEDBU STRATEGIJE RAZVOJA LJUDSKIH POTENCIJALA DUBROVAČKO-NERETVANSKE ŽUPANIJE	57
11. MONITORING PROVEDBE STRATEGIJE RAZVOJA LJUDSKIH POTENCIJALA DUBROVAČKO-NERETVANSKE ŽUPANIJE	61
12. EVALUACIJA PROVEDBE STRATEGIJE RAZVOJA LJUDSKIH POTENCIJALA DUBROVAČKO-NERETVANSKE ŽUPANIJE	62

ANALIZA DRUŠTVENO - EKONOMSKOG STANJA

1. OPĆI PODACI

1.1. Položaj Dubrovačko-neretvanske županije

Dubrovačko-neretvanska županija najjužnija je hrvatska županija. Zbog granice s Bosnom i Hercegovinom kod Neuma podijeljena je u dva dijela; dubrovački dio s Korčulom, Pelješcem i ostalim otocima dubrovačkog priobalja te neretvanski dio. Županija je ukupne površine 9.272,37 km² (10,32% ukupne površine Hrvatske), od čega 1.782,49 km² (3,1% površine RH) čini kopneni dio, a 7.489,88 km² (80,78% površine Županije ili 23% mora Republike Hrvatske) čini morski dio. Obalna je duljina Županije 1.024,63 km. Teritorijalno more koje pripada Županiji gotovo je dvostruko veće od kopnenog dijela, no s obzirom na to da se gospodarska zona na moru proteže do središnjeg dijela Jadrana, površina akvatorija DNŽ-a znatno je veća i čini oko 80% njezinog ukupnog područja. Obala je razvedena te varira od zaštićenih uvala s pjeskovitim plažama do otvorenome moru izloženih strmih obala s klifovima. Priobalje i otoke čine poluotok Pelješac te 223 otoka, hridi i grebena. Najznačajniji naseljeni otoci su Korčula, Mljet, Lastovo i skupina Elafitskih otoka kojoj pripada i Koločep, najjužniji naseljeni hrvatski otok.

1.2. Administrativni podaci o Dubrovačko-neretvanskoj županiji

Dubrovačko-neretvanska županija administrativno i teritorijalno organizirana je u 22 jedinice lokalne uprave i samouprave, odnosno pet gradova i 17 općina. Čine ju tri prostorno odvojena te prema problematici različita područja:

- *Dubrovačko priobalje* koje čine grad Dubrovnik i općina Konavle, Župa dubrovačka te Dubrovačko primorje;
- *Otočno i poluotočno područje* kojem pripadaju Grad Korčula te općine Lastovo, Vela Luka, Blato, Smokvica, Lumbarda, Mljet, Orebić, Trpanj, Janjina i Ston;
- *Donjoneretvanski kraj* koji čine gradovi Metković, Ploče i Opuzen te općine Pojezerje, Slivno, Kula Norinska i Zažablje.

Navedena tri područja razlikuju se prema prirodnim (klima, tlo, vrste poljoprivrednih kultura, proizvodnje), gospodarskim (tržište, udaljenost od većih gradskih središta, prometnice i dr.), kulturnim i drugim čimbenicima koji djeluju na opstojnost i brojnost ljudi na tim područjima.

Slika SEQ Slika * ARABIC 1: Položaj Dubrovačko-neretvanske županije u Republici Hrvatskoj

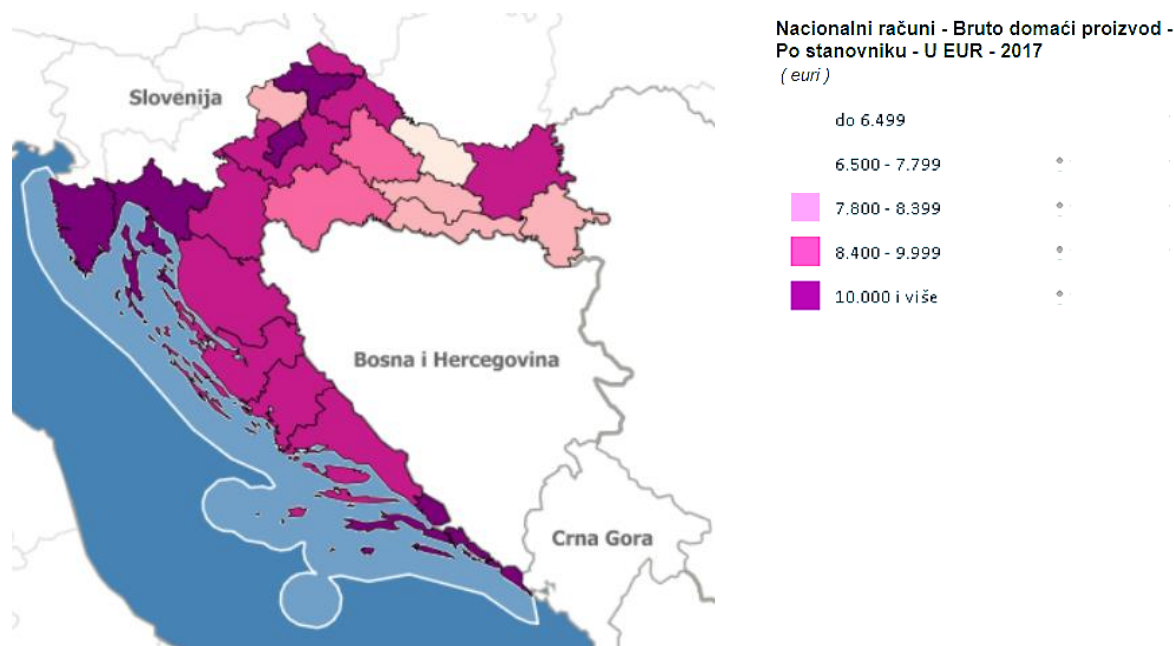
Dubrovačko-neretvanska županija pripada skupini županija koje se prema vrijednosti indeksa nalaze u prvoj polovini iznadprosječno rangiranih jedinica područne (regionalne) samouprave (IV. skupina), što ju čini 4. županijom u Republici Hrvatskoj prema stupnju razvijenosti (*Ministarstvo regionalnog razvoja i fondova EU, Vrijednosti indeksa razvijenosti i pokazatelja za izračun indeksa razvijenosti prema novom modelu izračuna na*

županijskoj razini za razdoblje 2014.-2016., Zagreb). No, na razini gradova i općina situacija oko stupnja razvijenosti značajno varira i ukazuje na razvojne razlike. Gradovi, posebno područje dubrovačkog priobalja, no i ostali gradova pripadaju skupini JLS-a koji imaju viši stupanj razvijenosti, dok općine u područjima donjonekrvanskog kraja pripadaju skupinama JLS-a s izrazito niskim stupnjem razvijenosti. Općine koje pripadaju potpomognutom području prema stupnju razvijenosti su: Janjina, Kula Norinska, Slivno, Pojezerje i Zažablje.

Redni broj	Jedinica lokalne samouprave (JLS)	Razvojna skupina JLS	Indeks razvijenosti JLS
4	Dubrovnik	8	115,637
13	Župa dubrovačka	8	113,065
26	Konavle	8	111,532
91	Korčula	7	106,084
107	Lastovo	7	105,442
130	Orebić	6	104,427
137	Trpanj	6	104,143
139	Blato	6	104,025
148	Mljet	6	103,822
151	Lumbarda	6	103,722
157	Dubrovačko primorje	6	103,299
163	Ston	6	103,011
167	Ploče	6	102,912
205	Vela Luka	5	101,579
226	Metković	5	100,996
232	Smokvica	5	100,851
243	Opuzen	5	100,299
347	Janjina	3	97,342
375	Kula Norinska	3	96,333
379	Slivno	3	96,258
456	Pojezerje	2	93,728
506	Zažablje	1	91,545

Tablica 1: Vrijednosti indeksa razvijenosti i pokazatelja za izračun indeksa razvijenosti prema novom modelu izračuna na lokalnoj razini (razdoblje 2014.-2016.), Ministarstvo regionalnog razvoja i fondova EU, 2018. godina, Zagreb

Posljednji dostupni podaci o bruto domaćem proizvodu po glavi stanovnika pokazuju također da je BDP u DNŽ po stanovniku bio 12.574,84 € odnosno 93.809,57 HRK (*BDP po glavi stanovnika u 2017. godini, DZS, <https://geostat.dzs.hr>*) te da DNŽ pripada skupini županija sa najvišim BDP-om po glavi stanovnika u Hrvatskoj. Od DNŽ veći BDP po glavi stanovnika imaju tek grad Zagreb, Istarska županija te Primorsko-goranska županija.

Slika 2: BDP po glavi stanovnika u 2017. godini po županijama u EUR (DZS)

Prema istraživanju koje su u 2018. godini proveli portal Gradonačelnik.hr, Hanza Media te agencija Ipsos, Grad Dubrovnik proglašen je najboljim gradom u kategoriji kvalitete života u konkurenciji velikih gradova. Istraživanje je gradove kategoriziralo na velike, srednje i male prema broju stanovnika. U 2019. godini Grad Dubrovnik pobijedio je u kategoriji Smart-city. Implementacijom Strategije razvoja pametnog grada te integracijom 17 temeljnih projekata značajno se utjecalo na kvalitetu života (osobito u vidu smanjenja prometnih gužvi, potrošnje električne energije i rasvjete, funkcioniranja javnog prijevoza, brzog reagiranja na komunalne nepravilnosti, zaprimanja povratnih informacija u vezi različitih prijava i zahtjeva i drugo) te efikasnost javne uprave. U 2020. godini pokrenut je projekt participativnog budžetiranja koji građane izravno uključuje u kreiranje proračuna. Kroz korištenje suvremene tehnologije jačaju se postojeće komparativne prednosti Grada i pozitivno utječe na kvalitetu života građana, konkurentnost gospodarstva te održivost okoliša.

1.3. Infrastruktura i prostorni razvoj

Na temelju pregleda stanja primarne infrastrukture u Dubrovačko-neretvanskoj županiji primjetno je kako je postojeće stanje uglavnom zadovoljavajuće. Postotak stanovništva opskrbljenog vodom na području DNŽ visok je i bilježi trend porasta. Izgradnjom dionica NPKLM vodovoda osigurana je vodoopskrba otoka Korčule, Lastova a na vodovod NPKLM povezan je i otok Mljet. Javni vodovod nije dostupan dijelu stanovnika Općine Dubrovačko primorje, stanovnicima jugoistočnog dijela Pelješca te Mljeta, gdje se isporuka vrši prijevozom autocisternama. Od ukupnih količina ispuštenih komunalnih otpadnih voda u DNŽ u 2018. godini 86% je bilo tretirano fizikalnim postupcima, dok je 14% bilo ispušteno bez pročišćavanja. Pokrivenost stanovništva sustavom odvodnje otpadnih voda ocjenjena je kao nedovoljna. Prostorni obuhvat i razvijenost distribucijske mreže električne energije ocjenjena je kao zadovoljavajuća. Ipak, pogoni Elektrojuga Dubrovnik susreću se s problemima nestabilnog pogona elektroenergetskih mreža zbog starosti opreme, dužine vodova i nedovoljnih ljudskih kapaciteta za održavanje istih. Na području Županije ne postoji plinoopskrbna mreža. Za opskrbu većih urbanih

središta planira se izgradnja visokotlačnih distribucijskih plinovoda. Ukupni potencijali obnovljivih izvora energije iskorišteni su tek u manjoj mjeri. Na području Županije nema realiziranih samostojećih sunčanih elektrana no postoje dvije vjetroelektrane.

Po pitanju povezanosti i infrastrukture za mobilnost nužno je primijetiti problem prometne izoliranosti DNŽ koji nameće razvoj prometne infrastrukture kao jednog od ključnih čimbenika ukupnog razvoja. Posredstvom EU fondova pristupilo se realizaciji izgradnje Pelješkog mosta te modernizacije zračne luke Dubrovnik. Problem još uvijek predstavlja intenzitet turističke aktivnosti u ljetnim mjesecima, kada kapaciteti postojeće infrastrukture ne uspijevaju zadovoljiti obujam potreba. Rezultat su prometna zakrčenost te zagađenje zraka i okoliša. Osobito su kritične dionice Jadranske turističke ceste te prometnice kojom je dubrovačke zračna luka povezana s Gradom Dubrovnikom. Prema ocjeni županijske uprave za ceste stanje županijskih i lokalnih cesta je u nezadovoljavajućem stanju te zahtjeva pojačana ulaganja u njihovo održavanje. Zbog konfiguracije terena i prostorne situiranosti naselja organizacija javnog prijevoza vrlo je zahtjevnja. Podaci DZS-a pokazuju da DNŽ bilježi iznadprosječan broj stradalih u prometnim nesrećama u odnosu na državni prosjek. Glavno obilježje pomorskog prometa je izrazita sezonalnost kao posljedica utjecaja turizma. Ukupan broj putnika u međunarodnom i domaćem putničkom prometu bilježi vrlo blagi rast. Nadalje, Luka Ploče je, uz luku Rijeka, najvažnija hrvatska luka za prekrcaj gotovo svih vrsta roba u međunarodnom pomorskom prometu. Povezanost otoka s ostatkom Županije ocjenjuje se kao nedostatna. Zračna luka Dubrovnik predstavlja jedinu kvalitetnu vezu Dubrovnika i čitave DNŽ s ostatkom Hrvatske i svijeta te je od osobitog značaja kao točka ulaska turista. Željeznički promet u Županiji nije od strateškog značaja i nije razvijen. Biciklistička je infrastruktura slabo razvijena – u DNŽ ima 127 km biciklističkih staza od čega su 72 km na Lastovu. DNŽ još uvijek značajno zaostaje u kvaliteti biciklističke infrastrukture za bicikliste u odnosu na vodeće destinacije u Hrvatskoj.

Za gospodarski rast i zapošljavanje od osobitog je značaja kvaliteta digitalne infrastrukture. Ista u DNŽ značajno zaostaje za ciljanim standardom koji predviđaju strateški dokumenti EK i RH u području digitalnog razvoja, no kao takva nije izuzetak u kontekstu Republike Hrvatske. U DNŽ je udio pokrivenosti širokopojasnom infrastrukturom iznosio 28,2%, po čemu se nalazi na šestom mjestu među županijama. Dinamika povećanja broja priključaka na području DNŽ nešto je sporija u odnosu na nacionalni prosjek.

2. STANOVNIŠTVO DUBROVAČKO-NERETVANSKE ŽUPANIJE

2.1. Demografska kretanja u Dubrovačko-neretvanskoj županiji

Trenutačna demografska slika Dubrovačko-neretvanske županije ukazuje kako demografska kretanja u županiji već godinama stagniraju, bez obzira na relativnu visoku razvijenost u odnosu na ostatak Hrvatske. Prema posljednjim procjenama DNŽ ima ukupno 121.425 stanovnika (*Procjena ukupnog stanovništva RH po županijama sredinom 2018. godine; Državni zavod za statistiku RH, prosinac 2019. godine, Zagreb*).

Prema dostupnim podacima o kretanju broja stanovnika u vremenskom razdoblju od 2009. do 2018. godine, Dubrovačko-neretvanska županija bilježi pad od 883 stanovnika, odnosno 0,72%. U usporedbi sa ostalim županijama Republike Hrvatske od kojih neke bilježe pad broja stanovnika za oko 10% u navedenom desetljeću, primjetno je kako se DNŽ suočava s tek vrlo blago negativnim demografskim trendom i posljedično manjim demografskim izazovima od ostatka Hrvatske. Prema ukupnom broju stanovnika DNŽ se nalazi na 13. mjestu u odnosu na druge županije i grad Zagreb, dok njezin kontingent stanovnika čini tek 2,98% ukupnog broja stanovnika Hrvatske.

	2009.	2010.	2011.	2012.	2013.	2014.	2015.	2016.	2017.	2018.
broj stanovnika DNŽ	122.308	122.596	122.456	122.337	122.197	122.355	122.280	121.970	121.381	121.425
%	100	100,23	100,12	100,02	99,91	100,03	99,97	99,72	99,24	99,28

Tablica 2: Kretanje broja stanovnika DNŽ (razdoblje 2009.-2018.), Državni zavod za statistiku, prosinac 2019. godine, Zagreb

Za prikazani blago negativni proces depopulacije DNŽ zaslužan je primarno negativni prirodni prirast stanovništva. Negativni prirodni prirast (odnos rođenih i umrlih u godini) u DNŽ relativno je kontinuiranog karaktera. Ono što je primjetno jest da se negativni prirodni prirast povećava tijekom godina te je za očekivati da će se u narednom razdoblju isti nastaviti povećavati.

	2009.	2010.	2011.	2012.	2013.	2014.	2015.	2016.	2017.	2018.
prirodni prirast DNŽ	142	139	-12	-47	-62	47	-59	-88	-171	-129

Tablica 3: Prirodni prirast stanovništva DNŽ (razdoblje 2009.-2018.), Državni zavod za statistiku, 2019. godine, Zagreb

Migracijski je saldo (odnos doseljenih i odseljenih iz županije) u DNŽ bio negativan do 2018. godine kada je zabilježen rast broja doseljenih u odnosu na odseljeno stanovništvo. U tri godine, od 2015. do 2017. primjetan je porast negativnog migracijskog salda uzrokovanog intenzivnijim odseljavanjem stanovništva izvan Hrvatske. Tek u 2018. godini primjetan je porast broja doseljenih vjerojatno uzrokovan potrebama na lokalnom tržištu rada. Ipak, treba naglasiti da se ovdje radi o zabilježenom migracijskom saldu (oni koji su se odjavili, odnosno, prijavili), dok recentna istraživanja migracija u Hrvatskoj sugeriraju kako se značajan dio odseljenih u države članice EU službeno ne odjavljuje. To samo govori o potencijalnom većem negativnom migracijskom saldu, odnosno, potencijalno manjem broju stanovnika od onog zabilježenog.

	2009.	2010.	2011.	2012.	2013.	2014.	2015.	2016.	2017.	2018.
migracijski saldo DNŽ	497	-212	-158	10	-160	114	-84	-498	-175	229

Tablica 4: Migracijski saldo stanovništva DNŽ (razdoblje 2009.-2018.), Državni zavod za statistiku, prosinac 2019. godine, Zagreb

	Ukupno doseljeni	Ukupno odseljeni	Migracijski saldo
Blato	77	50	27
Dubrovačko primorje	53	86	-33
Dubrovnik	1390	1136	254
Janjina	24	17	7
Konavle	345	205	140
Korčula	142	108	34
Kula Norinska	24	60	-36

Lastovo	37	49	-12
Lumbarda	30	27	3
Metković	283	363	-80
Mljet	49	36	13
Opuzen	52	56	-4
Orebić	113	79	34
Ploče	134	226	-92
Pojezerje	16	32	-16
Slivno	87	49	38
Smokvica	9	17	-8
Ston	72	64	8
Trpanj	20	35	-15
Vela Luka	43	63	-20
Zažablje	7	27	-20
Župa dubrovačka	375	368	7

Tablica 5: Migracijski saldo stanovništva DNŽ po gradovima i općinama (2018.), Državni zavod za statistiku, prosinac 2019. godine, Zagreb

S kopnenom površinom od 1.782,49 km² DNŽ ima prosječnu gustoću naseljenosti od 68 stanovnika po km², što je tek nešto malo manje od prosjeka Republike Hrvatske (RH 78,2 stanovnika na km²).

Grad/općina	Br. stanovnika	%	Grad/općina	Br. stanovnika	%
Dubrovnik	44376	36,55	Slivno	1868	1,54
Metković	16257	13,39	Dubrovačko primorje	1684	1,39
Ploče	8929	7,35	Kula Norinska	1532	1,26
Župa dubrovačka	8834	7,28	Lumbarda	1228	1,01
Konavle	8531	7,03	Mljet	1155	0,95
Korčula	5554	4,57	Pojezerje	882	0,73
Orebić	4188	3,45	Smokvica	877	0,72
Vela Luka	3972	3,27	Lastovo	772	0,64
Blato	3565	2,94	Trpanj	704	0,58
Opuzen	3135	2,58	Janjina	578	0,48
Ston	2246	1,85	Zažablje	558	0,46

Tablica 6: Procjena stanovništva prema gradovima/općinama u DNŽ., Državni zavod za statistiku, prosinac 2019. godine, Zagreb

Primjetna je i vrlo neravnomjerna naseljenost DNŽ, pri čemu su ruralni dijelovi, posebice dijelovi donjonevotvanskog kraja te otoci, slabije naseljeni. Problem čini njihova kontinuirana depopulacija koja rezultira potpunim napuštanjem pojedinih naselja županije.

Jedinica lokalne samouprave (JLS)	Opće kretanje stanovništva (2016./2006.)	Jedinica lokalne samouprave (JLS)	Opće kretanje stanovništva (2016./2006.)
Župa dubrovačka	123,99	Korčula	97,97
Lumbarda	105,16	Smokvica	96,62
Orebić	104,5	Vela Luka	95,97
Dubrovnik	103,72	Ston	95,5
Mljet	102,69	Slivno	95,19
Lastovo	102,24	Opuzen	94,62
Metković	102,12	Kula Norinska	90,55
Blato	102,07	Ploče	87,89
Konavle	101,02	Pojezerje	86,15
Janjina	100,92	Dubrovačko primorje	84,07
Trpanj	99,45	Zažablje	77,44

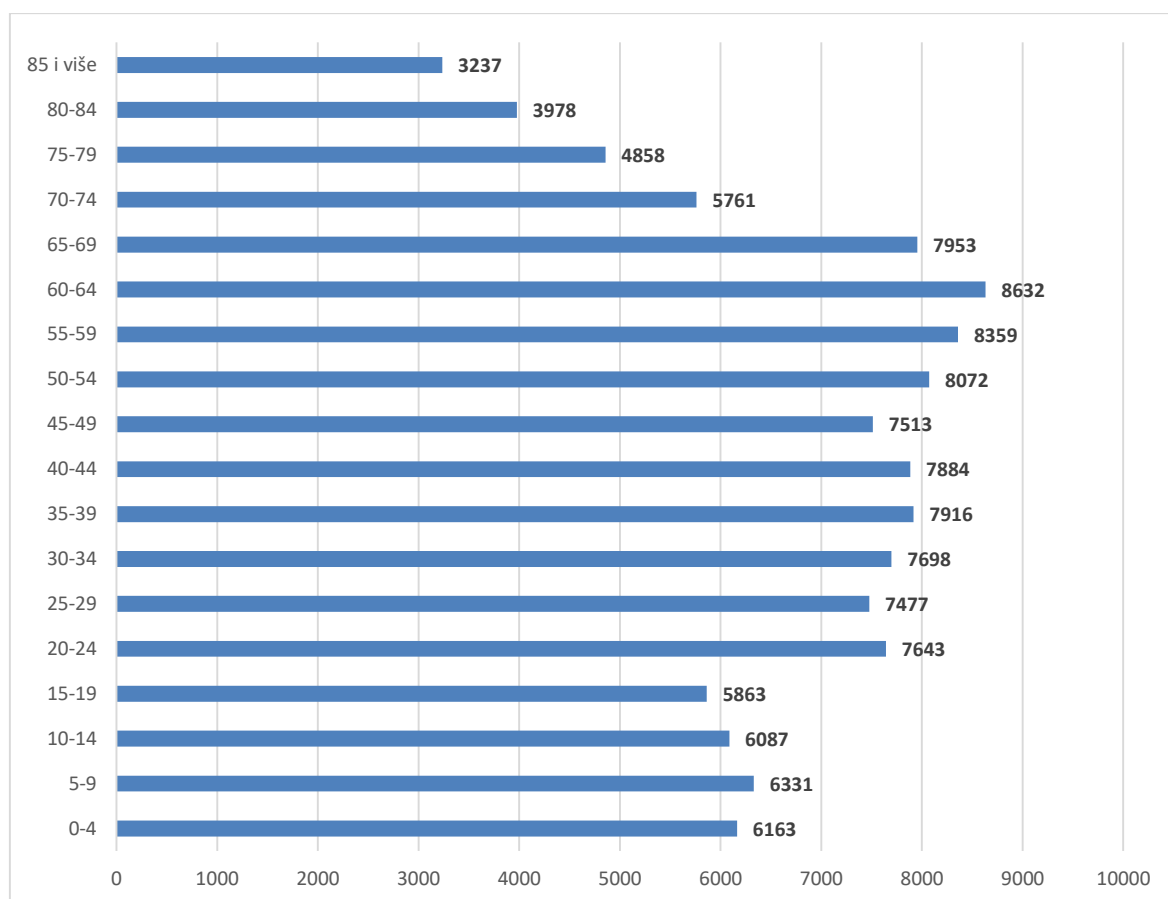
Tablica 6: Indeks kretanja stanovništva prema gradovima/općinama u DNŽ., Ministarstvo regionalnog razvoja i fondova EU, 2018. godine, Zagreb

2.2. Struktura stanovništva Dubrovačko-neretvanske županije

Stagnacija broja stanovnika i negativni trend prirodnog prirasta u Dubrovačko-neretvanskoj županiji rezultiraju promjenama u strukturi stanovništva, posebno izražavajući neke negativne trendove.

Prema posljednjim dostupnim podacima (*DZS, procjena stanovništva iz 2018. godine, 2019. godina, Zagreb*) u ukupnom stanovništvu udio žena iznosio je 51%, odnosno u DNŽ živjelo je 61.954 žena, dok je udio muškaraca iznosio 49%, odnosno 59.471 muškaraca. Udio žena u DNŽ jednak je prosjeku RH (*DZS, procjena stanovništva iz 2018. godine, 2019. godina, Zagreb*).

Što se tiče starosne strukture stanovništva, u DNŽ primjetan je negativni trend starenja stanovništva, što odgovara kretanjima na razini cijele Hrvatske. Indeks starenja i koeficijent starenja stanovništva DNŽ rasli su u periodu od posljednjeg popisa stanovništva (2011. godine) te ukazuju da je stanovništvo zašlo u proces starenja. Indeks starenja iznosio je 40,8 (*DZS procjena stanovništva iz 2018. godine, 2019. godina, Zagreb, autorov izračun*), pri čemu indeks veći od 40% kazuje da je stanovništvo određenog područja zašlo u proces starenja. Koeficijent starenja iznosio je 28,34% (*DZS procjena stanovništva iz 2016. godine, 2018. godina, Zagreb, autorov izračun*). Prema koeficijentu starenja stanovništvo je zašlo u proces starenje kada vrijednost koeficijenta prijeđe 12%. Starenje stanovništva negativan je demografski proces koji je već nekoliko desetljeća primjetan u većini zemalja EU i Republici Hrvatskoj. Očekuje se da će i u DNŽ rezultirati značajnim društveno-ekonomskim posljedicama.

Slika 3: Prikaz strukture stanovnika DNŽ prema dobi (Državni zavod za statistiku, prosinac 2019. godine, Zagreb)

U veljači 2020. godine na području DNŽ bilo je registrirano ukupno 31.234 korisnika mirovine. Od ukupnog broja korisnika mirovine njih 28.757 korisnici su prema Zakonu o mirovinskom osiguranju, od čega ih je 21.655 u starosnoj mirovini, 1.970 u invalidskoj mirovini te 4.950 u obiteljskoj mirovini. Prosječna mirovina korisnika prema Zakonu o mirovinskom osiguranju iznosila je 2.812,12 kn. Osim korisnika mirovine koji su pravo ostvarili prema Zakonu o mirovinskom osiguranju, u DNŽ 268 korisnika prima mirovine prema pravima iz mirovinskog osiguranja djelatnih vojnih osoba, policijskih službenika i ovlaštenih službenih osoba. Njihova prosječna mirovina iznosi 3.750,55 kn. Dodatnih 2.331 korisnika mirovine prima prema Zakonu o hrvatskim braniteljima iz domovinskog rata i članovima njihovih obitelji. Prosječni iznos njihovih mirovina iznosi 5.548,76 kn. Šezdeset korisnika mirovina pravo na mirovinu ostvarili su sukladno ugovoru između Republike Hrvatske i Bosne i Hercegovine o suradnji na području prava stradalnika rata u Bosni i Hercegovini koji su bili pripadnici hrvatskog vijeća obrane i članova njihovih obitelji i glavi ix. ZOHBDR-a iz 2017 s prosječnom mirovinom od 3.359,23 kn.

3. GOSPODARSTVO DUBROVAČKO-NERETVANSKE ŽUPANIJE

3.1. Opća slika gospodarstva u Dubrovačko-neretvanskoj županiji

Osnovna karakteristika gospodarstva DNŽ jest visoka zastupljenost tercijarnih djelatnosti, dok je udio djelatnosti iz primarnog i sekundarnog sektora znatno niži. Cjelokupno gospodarstvo ponajviše je orijentirano na ugostiteljstvo i turizam te na poljoprivredu i morsko brodarstvo. Mikroregija neretvanskog kraja značajno ovisi o poljoprivrednoj djelatnosti te trgovini i prometu. Urbani centri dubrovačke mikroregije pretežno su orijentirani na ugostiteljstvo i turizam, dok su centri na otoku Korčuli snažno ovisni poljoprivredi, ribarstvu, prometu i brodogradnji. Geografska obilježja i tradicija značajna su razvojna podloga za daljnji razvoj turizma i poljoprivrede. Široki mozaik tipova mikroklima te pogodni zemljopisni položaj pružaju mogućnost uzgoja različitih vrsta poljoprivrednih kultura. Na prostoru Dubrovačko-neretvanske županije uzgajaju se agrumi, povrće i cvijeće na otvorenim površinama, vinova loza s vrhunskim bijelim i crnim vinima zaštićenog podrijetla, masline koje izdržavaju višemjesečne ljetne suše i druge kulture. Mikroregija Malostonskog zaljeva osobito je pogodna za marikulturu.

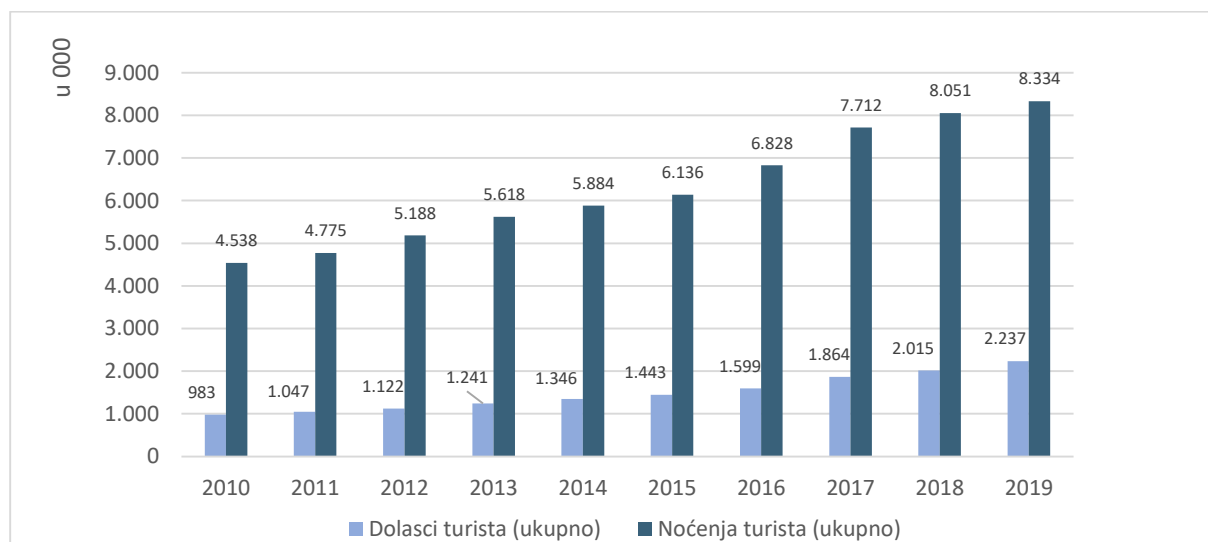
Glavna gospodarska središta Županije su gradovi. Grad Dubrovnik administrativno je, povijesno, kulturno i gospodarsko središte s 46% ukupnog aktivnog stanovništva DNŽ i 25% ukupnih smještajnih kapaciteta Županije. Daljnji razvoj DNŽ vidi se u usmjeravanju na unaprjeđenje vinogradarstva, maslinarstva, ribarstva i marikulture i ekološku proizvodnju, ali također i na ugostiteljstvo, turizam, brodarstvo, cestovni i lučki promet. Za daljnji razvoj gospodarstva Dubrovnika i Dubrovačko-neretvanske županije osobito su značajne djelatnosti u području kulture, odnosno kulturnih kreativnih industrija. Prema podacima HGK, Komore Dubrovnik, u lipnju 2020. bilo je registrirano 138 poslovnih subjekata u domeni kulturnih kreativnih industrija sa sjedištem u DNŽ, a najviše ih je bilo u Dubrovniku. Najveći broj tvrtki registriran je u području arhitektonskih djelatnosti (58), a slijede agencije za promidžbu (22).

Graditeljstvo čini važan faktor razvoja gospodarskih kapaciteta. U neposrednoj blizini grada Dubrovnika primjetan je proces urbanizacije te većeg osamostaljivanja prigradskog područja Rijeke dubrovačke te osobito Župe dubrovačke. Na Elafitima, Dubrovniku najbližem otočnom području, značajan je razvitak naselja zbog značajnih ulaganja u turistički sektor te dobra prometna povezanost karakterizirana redovitim pomorskim linijama i u zimskim mjesecima. Daljnjom urbanizacijom očekuje se širenje gradske regije Dubrovnika na istok, prema Cavtatu, Konavlima te Dubrovačkom primorju do Slanoga i Banića. Time bi se stvorili preduvjeti za porast broja stanovnika i intenzifikaciju gospodarskih djelatnosti. Značajan razvoj primjetan je na poluotoku Pelješcu, osobito u Stonu, gdje su ulaganja u turističko-povijesnu infrastrukturu (zidine) te osobito lučku infrastrukturu omogućila pristajanje plovila u neposrednoj blizini solane i Stonskih zidina čineći to područje znatno dostupnijim. Orebić, kako važno područno središte te spojno područje s otokom Korčulom zbog povezanosti trajektnom linijom, atraktivno je područje kojeg karakteriziraju pogodni uvjeti za daljnji razvoj vinarstva i maslinarstva u turističko-gospodarske svrhe. Na otoku Korčuli temelj gospodarskog djelovanja, osim turizma i brodogradnje, čine i brojni tradicionalni zanati (kamenoklesarski, drveni brodograditelji...). Intenziviraju se ulaganja u obnovu i razvoj maslinarstva, vinogradarstva, ribarstva i povrtlarstva uz nužno podizanje kapaciteta za preradu poljodjelskih proizvoda, punjenje i doradu zaštićenih vina, preradu maslina i proizvodnju maslinovog ulja, proizvodnju agruma, punktove za preradu i trgovinu ribom. Na krajnjim dijelovima otoka Korčule razvijaju se manja regionalna središta: gradsko središte Korčule i zapadni dio otoka, Blato – Vela Luka, međusobno povezana lokalnim središtima Lumbardom, Čarom i Smokvicom. U donjoneratvanskom kraju očekuje se daljnje razvijanje

procesa urbanizacije u kojem dominiraju važna gradska i regionalna središta: Metković, Opuzen i Ploče. Gospodarstvo doline Neretve razvija se u pravcu unaprjeđenja poljoprivrede i tercijarnog sektora (ugostiteljstva, trgovine i prometa). Daljnji razvoj grada Ploče bitno je povezan s razvojnim planovima i djelatnosti na području Luke Ploče kao luke međunarodnog značaja. Preduvjeti razvitka grada Metkovića su istaknuti geoprometni i geostrateški položaj graničnog područja na važnom međudržavnom prometnom pravcu. Tu su još prirodno i kulturno-povijesno naslijeđe te posebna arheološka zona Naron. U gradu Opuzenu razvojni potencijal predstavlja unaprjeđenje manjih pogona za preradu poljoprivrednih proizvoda.

3.1.1. Turizam

Najvažnija gospodarska grana DNŽ s najvećim udjelom u ukupnoj dodanoj vrijednosti i zaposlenosti jest turizam. Također, sektor turizma neraskidivo je povezan s drugim djelatnostima, osobito prijevozom, građevinarstvom, poslovanjem nekretnina i poljoprivredom. Prema broju registriranih dolazaka i noćenja evidentan je kontinuirani rast turističke aktivnosti. U razdoblju od 2010. do 2019. broj dolazaka turista je povećan za 128%, a broj noćenja za 83,6%. Prosječna stopa godišnjeg rasta dolazaka iznosila je 9,6%, a noćenja 7,0%. Čak 95% svih noćenja ostvarili su strani gosti, što je nešto više od nacionalnog prosjeka (92%).

Prikaz 1: Broj dolazaka i noćenja u DNŽ, 2010.-2019.

Čak 82% noćenja ostvarili su Dubrovnik, Orebić, Konavle, Župa Dubrovačka i Korčula. Istovremeno, na području neretvanske doline turizam je još uvijek značajno slabije razvijen, dok u pojedinim općinama (Pojezerje, Zažablje, Kula Norinska) turističke aktivnosti nema. U periodu od 2011. do 2019. godine najveću uzlaznu stopu rasta broja ostvarenih noćenja zabilježili su Ploče, Metković, Mljet, Dubrovnik i Župa Dubrovačka. Prosječna stopa rasta iznosila je više od 90%. Razvoju pridonosi i vrlo povoljna struktura smještajnih kapaciteta, osobito usporedbom s ostatkom Republike Hrvatske. Važno je naglasiti kako se intenzifikacija turističkog prometa vrlo pozitivno reflektirala na rezultate poslovanja tvrtki u djelatnosti turizma.

Seoski turizam na području Županije bilježi vrlo snažan razvoj posljednjih godina, nautički turizam nakon dugog razdoblja stagnacije posljednjih godina bilježi značajnije iskorake dok potpuni potencijal za razvoj zdravstvenog i sportskog turizma još uvijek nije adekvatno iskorišten. Jedno od važnijih ograničenja za kvalitetniji i intenzivniji razvoj turizma Dubrovačko-neretvanske županije jest manjak kvalificirane radne snage. Problem je dijelom vezan uz negativna demografska kretanja, a dijelom sa niskom kvalitetom obrazovnog sustava te manjkom interesa mladih za pojedina zanimanja u turizmu. Zbog pandemije virusa SARS-CoV-19 očekuje se da će turizam biti

najpogođeniji gospodarski sektor, dok je dinamika oporavka u drugoj polovici 2020. godine još uvijek vrlo teško predvidljiva.

3.2. Kretanja broja poslovnih subjekata u Dubrovačko-neretvanskoj županiji

Prema posljednjim dostupnim podacima iz registra poslovnih subjekata (*Podaci za prosinac 2019. godine, DZS, ožujak 2020., Zagreb*) ukupni broj registriranih poslovnih subjekata u DNŽ iznosio je 8.282. Od tog je broja u 2019. godini aktivno bilo njih tek 4.933, odnosno 59,56% registriranih. U usporedbi s proteklom godinama primjetan je kontinuirani porast broja registriranih i aktivnih poslovnih subjekata što je indikator vitalnosti i razvoja poslovanja. U 2019. godini broj registriranih poslovnih subjekata u DNŽ bio je za 400 poslovnih subjekata, odnosno za 4,8% veći od broja registriranih poslovnih subjekata u 2018. godini.

U registar poslovnih subjekata ulaze svi poslovni subjekt (pravne osobe) koji su registrirani za poslovanje prema grani djelatnosti određenoj prema NKD-u. Prema vrsti pravnog oblika to su sljedeći:

Trgovačka društva			Zadruga	Ustanove, tijela, fondovi, udruge, organizacije
j.d.o.o.	d.o.o.	Ostali oblici		
1.077	4.457	103	96	2.549

Tablica 7: Vrsta poslovnih subjekata registriranih u DNŽ, Podaci za prosinac 2019. godine, DZS, ožujak 2020., Zagreb

Prema granama djelatnosti vidljivo je da dominiraju poslovni subjekti u djelatnosti pružanja smještaja te pripreme i usluživanja hrane. Jednako su zastupljeni subjekti u djelatnosti trgovine te ostalih uslužnih djelatnosti.

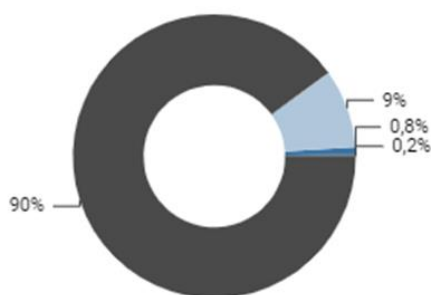
DJELANTOST NKD	BROJ POSLOVNIH SUBJEKTA	DJELANTOST NKD	BROJ POSLOVNIH SUBJEKTA
Djelatnosti pružanja smještaja te pripreme i usluživanja hrane	699	Informacije i komunikacije	130
Trgovina na veliko i na malo; popravak motornih vozila i motocikala	684	Obrazovanje	98
Ostale uslužne djelatnosti	683	Djelatnosti zdravstvene zaštite i socijalne skrbi	96
Stručne, znanstvene i tehničke djelatnosti	472	Poljoprivreda, šumarstvo i ribarstvo	73
Građevinarstvo	451	Opskrba vodom; uklanjanje otpadnih voda, gospodarenje otpadom te djelatnosti sanacije okoliša	43
Umjetnost, zabava i rekreacija	348	Javna uprava i obrana; obvezno socijalno osiguranje	38
Administrativne i pomoćne uslužne djelatnosti	338	Opskrba električnom energijom, plinom, parom i klimatizacija	11
Prijevoz i skladištenje	304	Financijske djelatnosti i djelatnosti osiguranja	8
Prerađivačka industrija	235	Rudarstvo i vađenje	6

Poslovanje nekretninama	216	Djelatnosti kućanstava kao poslodavaca	0
-------------------------	-----	--	---

Tablica 8: Broj poslovnih subjekata registriranih u DNŽ prema djelatnosti u NKD-u, Podaci za prosinac 2019. godine, DZS, ožujak 2020., Zagreb

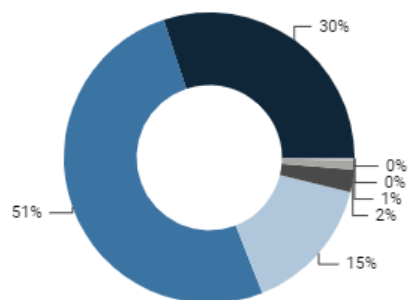
Prema veličini dominiraju mikropoduzetnici, kojih je u ukupnoj kompoziciji 90%. Daljnjih 9% čine mali poduzetnici dok srednji i veliki čine tek 0.8% i 0.2% ukupnog broja subjekata. Prema broju zaposlenih, najveći je udio (51%) onih s nula do pet zaposlenih, a daljnjih 30% je onih bez zaposlenih.

Podjela subjekata po veličini

● Veliki ● Srednji ● Mali ● Mikro

Podjela subjekata prema segmentu broja zaposlenih

● 0 ● 0-5 ● 5-20 ● 20-50
● 50-200 ● 200-500 ● >500

Prikaz 2: Podjela poslovnih subjekata DNŽ prema veličini i segmentu broja zaposlenih, FINA

Prema posljednjim dostupnim podacima na području DNŽ bila su registrirana i aktivna ukupno 4.172 obrta (*Podaci za prosinac 2019. godine, Statistika HOK*). Prema glavnoj djelatnosti registriranih obrta najviše su zastupljeni obrti u djelatnostima usluga, ugostiteljstva i turizma.

GLAVNE DJELATNOSTI	BROJ	%
Proizvodno zanatstvo	229	5,5
Uslužno zanatstvo	1277	30,6
Ugostiteljstvo i turizam	967	23,2
Trgovina	366	8,8
Prijevoz osoba i stvari	857	20,5
Ribarstvo, marikultura i poljodjelstvo	292	7
Frizeri, kozmetičari, njega tijela,	184	4,4

Tablica 9: Broj obrta registriranih u DNŽ prema djelatnosti, Podaci za prosinac 2019. godine, HOK, siječanj, 2020., Zagreb

Prema najrecentnijim podacima FINE za 2019. godinu, u DNŽ su sjedište imala 4.348 poduzetnika, kod kojih je bilo zaposleno 23.168 osoba, što je u odnosu na prethodnu godinu povećanje broja zaposlenih za 1.687 ili 7,9%. Poduzetnici DNŽ u 2019. godini ostvarili su ukupne prihode u iznosu od 13,1 milijardu kuna (ili 10,5% više u odnosu na 2018. godinu), ukupne rashode od 12 milijardi kuna (10,6% više), dobit razdoblja u iznosu od 1,1 milijardu kuna (1,7% manje), gubitak razdoblja od 314,9 milijuna kuna (2,2% više), te neto dobit od 803,1 milijun kuna (3,2% manje u odnosu na prethodnu godinu).

Naziv županije/grada/općine	Broj poduzetnika	Broj zaposlenih	Ukupni prihod	Neto dobit/gubitak
Dubrovnik	2.275	1.275	7.634.537	753.689
Konavle	351	848	1.169.185	149.836
Metković	350	900	857.753	47.455
Ploče	140	476	597.298	27.682
Župa Dubrovačka	247	528	500.527	82.681
Ukupno	3.363	4.027	10.759.299	1.061.344

Prikaz 3: Broj poduzetnika, zaposlenih te ukupni prihodi poduzetnika prema podacima FINE za 2018.

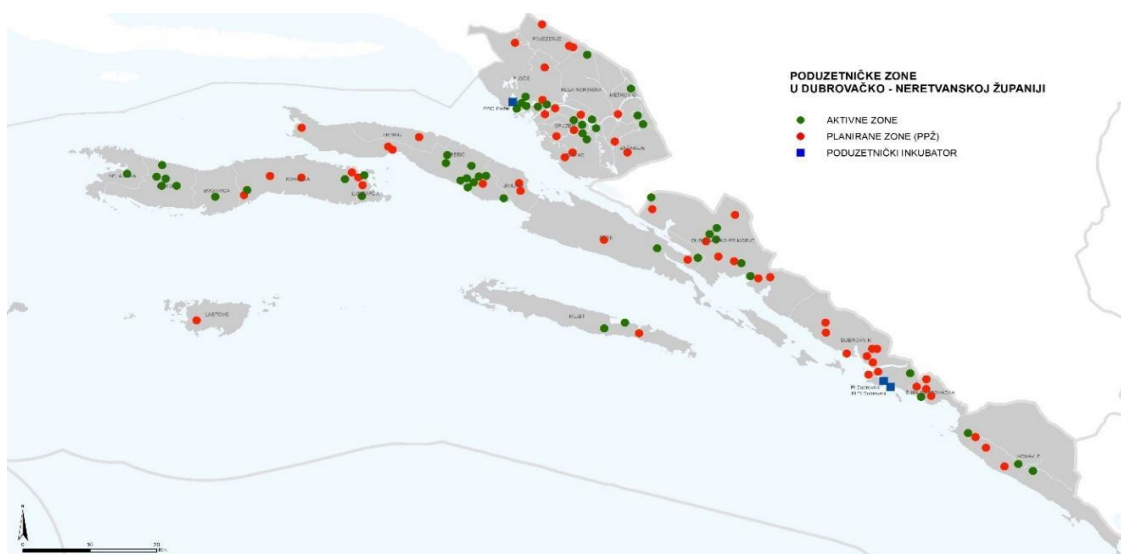
Ukupno poduzetnika	4241
Ukupni prihodi	12,94 mlrd.
Dobitak	791,08 mil.
Broj zaposlenih	23102
Prihod po zaposlenom	560.093 kn
Rashod po zaposlenom	514.753 kn
Ukupna dobit po zaposlenom	45.340 kn

Prikaz 4: Pokazatelji u poduzetništvu prema zaposlenima, FINA

Na rang listi 22 grada i općine Dubrovačko-neretvanske županije, Dubrovnik je prvi po broju poduzetnika (2.341), po broju zaposlenih (12.890), po ukupnom prihodu (8 milijardi kuna) i po dobiti razdoblja (597,6 milijuna kuna). Dubrovačko-neretvanska županija u odnosu na druge županije je na osmom je mjestu prema broju poduzetnika i ostvarenoj neto dobiti, na desatom prema broju zaposlenih kod poduzetnika te na dvanaestom prema iskazanim ukupnim prihodima. Ukupni su prihodi poduzetnika iznosili 12,94 mlrd kuna te su zapošljavali 23,102 osoba u DNŽ. Prema posljednjim podacima FINE prihod po zaposlenom iznosio je 560,093 a neto dobit po zaposlenom 45,340 kn.

3.3. Poduzetnička potporna infrastruktura

U Dubrovačko-neretvanskoj županiji djeluje sedam poduzetničkih potpornih institucija te je uređeno dvanaest poduzetničkih zona. Prema podacima Županijskog zavoda za prostorno uređenje, na području županije prema PPŽ ima 103 poduzetničke zone izdvojene namjene izvan naselja, ukupne površine 1.382,57 hektara. Potencijal za privlačenje većih proizvodnih ulaganja imaju zone u donjeneretvanskom dijelu županije. Tek manji dio poduzetničkih zona industrijskog je karaktera s većim brojem poduzetnika, dok je znatno veći broj uslužnih zona te zona s vrlo malim brojem korisnika. Također, veće poduzetničke zone su još uvijek vrlo slabo iskorištene.

Prikaz 5: Poduzetničke zone u DNŽ

Od 2015. godine u sklopu Centra za poduzetništvo Dubrovačko-neretvanske županije djeluje Poduzetnički inkubator Dubrovnik. U inkubatoru prosječno posluje 7-8 poduzetnika iz područja uslužnih djelatnosti. Pored upravljanja inkubatorom, županijski Centar za poduzetništvo pruža i niz drugih usluga poduzetnicima poput informiranja i edukacije, izrade poslovnih planova, prijava na natječeaje i sl. Centar predstavlja središnju točku za podršku poduzetnicima u Županiji. U lipnju 2020. otvoren je Poduzetničko proizvodni impulsni centar u Pločama kojeg, također, vodi Centar za poduzetništvo, u kojem djeluju poduzetnici početnici u 6 uredskih prostora i 3 proizvodna pogona. Osim navedenog, u županiji djeluje i poduzetnički inkubator - „Tvornica ideja“ koji je sastavni dio Razvojne agencije Grada Dubrovnika DURA-e. Osnovan je 2014. godine a sastoji se od devet ureda koji se mogu prilagođavati potrebama stanara. Dubrovačko-neretvanska županija planira gradnju dodatnih inkubatora u Korčuli i Metkoviću koji će se specijalizirati za deficitarne tržišne sektore.

Poduzetnicima podršku pružaju lokalne razvojne agencije i jedna Regionalna razvojna agencija Dubrovačko-neretvanske županije DUNEA, ponajviše u pogledu prijava na različite javne natječeaje za dobivanje potpora. Na području DNŽ djeluju i HGK – Županijska komora Dubrovnik te Obrtnička komora DNŽ koji poduzetnike informiraju te provode edukacijska događanja i pružaju besplatne pravne savjete.

4. TRŽIŠTE RADA DUBROVAČKO-NERETVANSKE ŽUPANIJE

4.1. Zaposlenost u Dubrovačko-neretvanskoj županiji

Nakon perioda gospodarske recesije na globalnoj i nacionalnoj razini, 2015. godine tržište rada DNŽ počelo oporavljati kada je započeo ponovni porast broja zaposlenih. Prema posljednjim dostupnim podacima za veljaču 2020. godine (*Statističke informacije Hrvatskog zavoda za mirovinsko osiguranje, broj osiguranika*) u DNŽ bilo je registrirano 44.262 zaposlenih osoba.¹ U odnosu na 2011. godinu primjetan je rast od 3.875 registriranih zaposlenih, to jest, 9,59%. Prema spolnoj strukturi zaposlenih, vidljivo je da je zaposleno više muškaraca (23.991 muškaraca, odnosno 53,85%) u odnosu na žene (20.560 žena, odnosno 46,15%).

	2011.	2012.	2013.	2014.	2015.	2016.	2017.	2018.	2019.	2020.
Zaposleni DNŽ	40.387	39.598	37.987	37.841	39.120	40.004	42.033	42.914	44.348	44.262

Tablica 10: Broj zaposlenih prema godinama u DNŽ, Statističke informacije Hrvatskog zavoda za mirovinsko osiguranje, broj osiguranika veljača 2020. Zagreb, ostale godine broj osiguranika u prosincu.

Zaposleni DNŽ čine 2,87% ukupnog broja zaposlenih Republike Hrvatske. Prema strukturi, zaposlene su osobe pretežno zaposlene kod pravnih osoba (čak četiri petine svih zaposlenih) te kod obrtnika.

	Pravnih osoba	Fizičkih osoba	Obrtnici	Poljoprivrednici	Samostalne djel.	Ostali	Ukupno
Broj	36.819	3.229	2.607	448	1.158	1	44.262
%	83,18	7,45	5,89	1,01	2,61	0,14	100

Tablica 11: Struktura zaposlenih prema tipu poslodavca u 2020. godini, Statističke informacije Hrvatskog zavoda za mirovinsko osiguranje, broj osiguranika veljača 2020. Zagreb

Prema podacima FINE o broju zaposlenih prema tipu poslovnog subjekta², u rujnu 2020. najviše je zaposlenika bilo zaposleno u dioničkim društvima s ograničenom odgovornošću, njih 16,594, zatim u dioničkim društvima, njih 3.522. Najmanje su zaposlenika u DNŽ imala javna trgovačka društva, njih tek 27. Slobodnim zanimanjima bavilo se 135 osoba, a u subjektima čiji je osnivač iz inozemstva bilo je zaposleno njih 68.

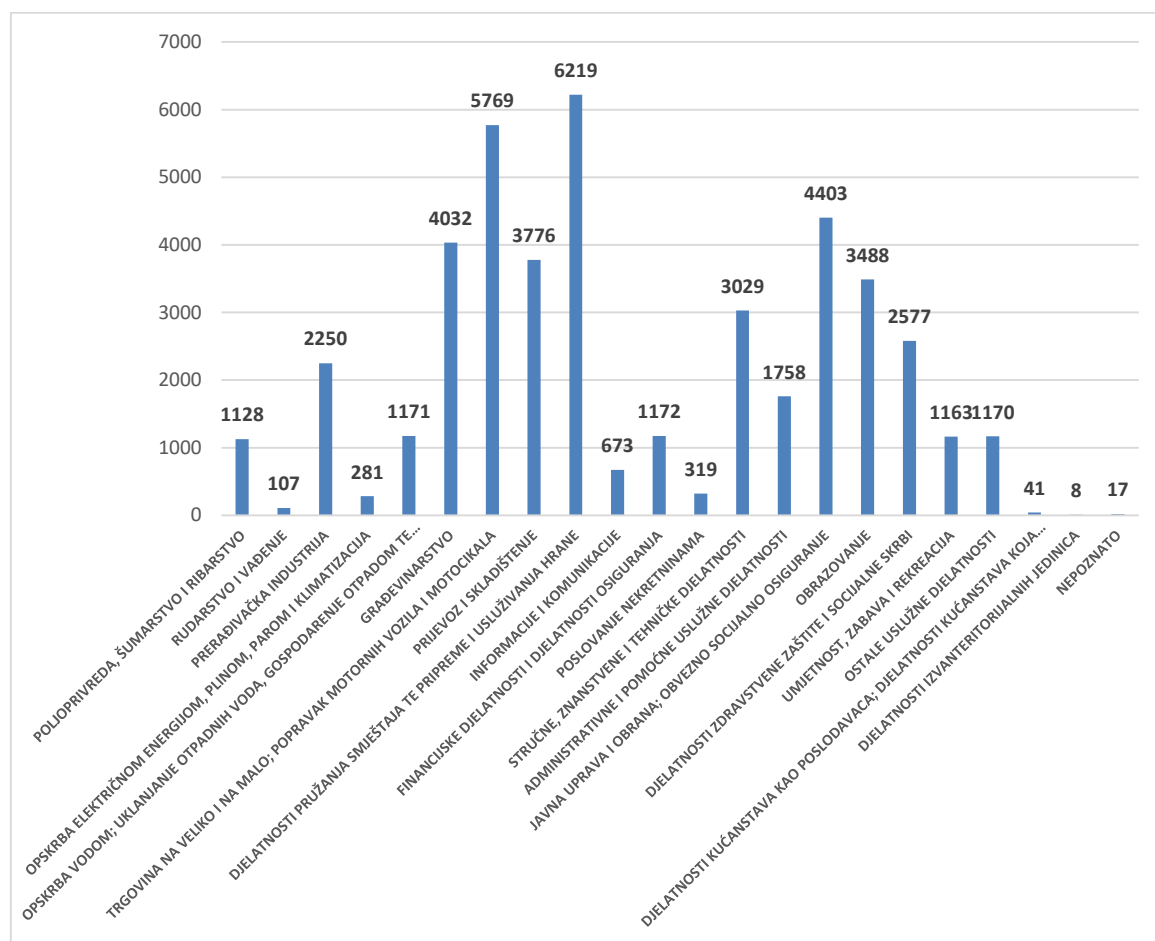
¹ Broj zaposlenih u DNŽ temelji se na broju obveznih osiguranika na mirovinsko osiguranje kojeg HZMO veže uz mjesto zaposlenja a ne prebivališta radnoaktivne osobe.

² FINA broj zaposlenih u pojedinoj županiji generira iz podataka o poslovnim subjektima koji su u istoj registrirani. Iz tog se razloga podaci FINA-e i podaci HZMO-a o broju zaposlenih u DNŽ razlikuju.

Tip subjekta	Broj zaposlenih
Dioničko društvo s ograničenom odgovornošću	16594
Dioničko društvo	3522
Obrtnik	1380
Jednostavno društvo s ograničenom odgovornošću	993
Ustanova	305
Slobodno zanimanje	135
Zadruga	78
Inozemni osnivač	68
Javno trgovačko društvo	27

Tablica: Broj zaposlenih prema tipu poslovnog subjekta, rujan 2020. FINA

Što se tiče strukture zaposlenih kod pravnih osoba prema djelatnostima, sukladno gospodarskim trendovima i daljnjem podizanju važnosti turizma kao vodeće gospodarske grane, vidljivo je da je najviše zaposlenih u ugostiteljstvu te trgovini. U javnom je sektoru najviše osoba zaposleno u javnoj upravi i obrani, zatim u sektoru obrazovanja te zdravstva i socijalne skrbi.

Slika 4: Prikaz strukture zaposlenih prema djelatnostima u DNŽ u 2020. godini. Statističke informacije Hrvatskog zavoda za mirovinsko osiguranje, broj osiguranika veljača 2020. Zagreb

Relevantno je spomenuti i kategoriju stalnih sezonaca. Stalni sezonac je mjera Hrvatskog zavoda za zapošljavanje čiji je cilj financijska podrška radnicima koji su zaposleni samo tijekom sezone, a drugi dio godine nisu zaposleni. Kao stalni sezanci kategorizirane su osobe koje su kontinuirano radile najmanje 6 mjeseci kod istog poslodavca i

koje će kod poslodavca raditi još najmanje 1 sezonu u trajanju od najmanje 6 mjeseci. U Dubrovačko-neretvanskoj županiji turizam čini temeljnu granu gospodarstva o kojoj direktno ovisi četvrtina BDP-a Županije. Posljedično tome, kretanja na lokalnom tržištu rada imaju snažan sezonalni karakter te su obilježena velikim fluktuacijama radne snage. Zapošljavanje je intenzivno od ožujka do kolovoza, kada se nezaposlenost smanjuje pod utjecajem povećane potražnje za radnicima u hotelijerstvu, ugostiteljstvu i trgovini. U zimskom periodu navedene su potrebe vrlo limitiranog obujma, upravo zbog sezonalnog karaktera glavne gospodarske grane Županije. Prema podacima Zavoda u razdoblju od 2016. godine do 2019. godine broj stalnih sezonaca u kontinuiranom je porastu. Na nacionalnoj razini 2016. je godine mjeru koristilo 1838 osoba, 2017. godine njih 2809, 2018. godine HZZ je registrirao 3803 stalna sezonca, a 2019. godine njih 5283. Istovremeno, u DNŽ broj zaposlenih sezonskih radnika u blagom je padu od 2015. godine, kada je sezonski bilo zaposleno preko četiri i pol tisuće ljudi. Do 2019. taj broj smanjio se na dvije i pol tisuće. Pad broja zaposlenih sezonskih radnika može se pripisati tome da je sve veći broj ljudi zaposlen za stalno kroz cijelu godinu, dok je dio pronašao poslove u drugim županijama ili inozemstvu.

U svjetlu pandemije virusa SARS-CoV-19 i posljedičnog pada turističkog prometa DNŽ javlja se i povećan interes za diverzifikacijom lokalne ekonomije, osobito kroz poticanje i razvoj IT sektora. IT sektor pokazao se kao lukrativan sektor sposoban oduprijeti se izazovima novog načina poslovanja nastalih zbog pandemije. Novi model rasta zahtijevao bi koordinirane napore dionika iz obrazovnog sektora, poduzetničkog sustava i lokalne administracije kako bi se stvorili povoljni uvjeti u vidu obrazovanih kadrova, infrastrukture i poticajne porezne politike. Istovremeno, faktori poput visokih troškova života i poslovanja te vrlo ograničene mogućnosti privlačenja stručnjaka trenutno se negativno odražavaju na konkurentnost dubrovačko-neretvanskog kraja i zapošljavanje u ovom sektoru. U trenutku pisanja Strategije, o potporama za očuvanje radnih mjesta u djelatnostima pogođenima koronavirusom (COVID-19) ovisilo je otprilike 11,000 stanovnika DNŽ.

4.2. Plaće u Dubrovačko-neretvanskoj županiji

Prema posljednjim dostupnim podacima prosječna neto plaća u Dubrovačko-neretvanskoj županiji bila je iznad prosjeka Republike Hrvatske. Prosječna neto plaća iznosila je 6.019,00 HRK, što je za 0,8% odnosno 48,00 HRK više od prosjeka Hrvatske (*Podaci za 2018. godinu neto plaće, Zaposlenost i plaće, DZS, 2019, Zagreb*). Prosječna neto plaća u DNŽ druga je najviša prosječna plaća u Hrvatskoj, iza Grada Zagreba.

Podaci o prosječnoj plaći u DNŽ ukazuju kako muškarci primaju prosječno više plaće od žena – prosječna neto plaća muškarca zaposlenog u DNŽ iznosi 6.418,00 HRK, dok prosječna plaća zaposlene žene iznosi 5.606,00 HRK što je razlika od 812,00 HRK tj. 14,48%. (*Podaci za 2018. godinu neto plaće, Zaposlenost i plaće, DZS, 2019, Zagreb*).

Analizirajući podatke o prosječnim plaćama prema djelatnostima primjetno je kako je najveća prosječna plaća u djelatnostima (D) *Opskrba električnom energijom, plinom, parom i klimatizacija* te djelatnostima (H) *Prijevoz i skladištenje*, (J) *Informacije i komunikacije* te (K) *Financijske djelatnosti i djelatnosti osiguranja*. U svim navedenim djelatnostima prosječna plaća zaposlene osobe iznosi više od 7.000,00 HRK neto. S druge strane, jedna od djelatnosti koja najviše zapošljava u DNŽ - (G) *Trgovina na veliko i na malo*, je djelatnost koja ima jednu od najnižih prosječnih plaća u DNŽ – 4.663,00 HRK. Druga najzastupljenija djelatnost u DNŽ, (I) *Djelatnost pružanja smještaja te pripreme i usluživanja hrane*, zaposlenima isplaćuje prosječnu plaću od 6.573,00 HRK. Iako to je nominalno niže od neto plaća gore navedenih djelatnosti, u usporedbi s prosjekom plaća u istoj djelatnosti u Hrvatskoj vidljivo je da je prosječna plaća u DNŽ u istoj djelatnosti viša 1.336,00 HRK odnosno 25,51% (*Podaci za 2018. godinu neto plaće, Zaposlenost i plaće, DZS, 2019, Zagreb*).

4.3. Nezaposlenost u Dubrovačko-neretvanskoj županiji

U posljednjih deset godina, koje obuhvaćaju godine gospodarske krize i postepenog oporavka, broj je nezaposlenih osoba u Dubrovačko-neretvanskoj županiji varirao od relativno visokog tijekom kriznih godina, do postupnog pada istog nakon 2015. godine. Od spomenute godine bilježimo značajan pad prosječnog broja registriranih nezaposlenih u DNŽ (Statistika HZZ, <https://statistika.hzz.hr/>, ožujak 2020.).

Prema posljednjim podacima, prosječna nezaposlenost u prva četiri mjeseca 2020. godine u DNŽ iznosila je 6.569 osoba (Statistika HZZ, <https://statistika.hzz.hr/>, *siječanj - travanj 2020.*). Mora se uzeti u obzir sezonski karakter kretanja tržišta rada u DNŽ, gdje se u zimskim mjesecima uvijek bilježi najveći broj registriranih nezaposlenih, te utjecaj pandemije COVID-19.

	2011.	2012.	2013.	2014.	2015.	2016.	2017.	2018.	2019.	2020.
Nezaposleni DNŽ	7.338	7.577	8.022	8.148	7.762	6.716	5.810	4.922	4.575	6.541

Tablica 12: Podaci o registriranoj nezaposlenosti u DNŽ, Statistika HZZ, <https://statistika.hzz.hr/>, ožujak 2020. Svi podaci do 2019. se odnose na prosječni broj nezaposlenih osim podaci iz 2020. godine odnose se za veljaču 2020.

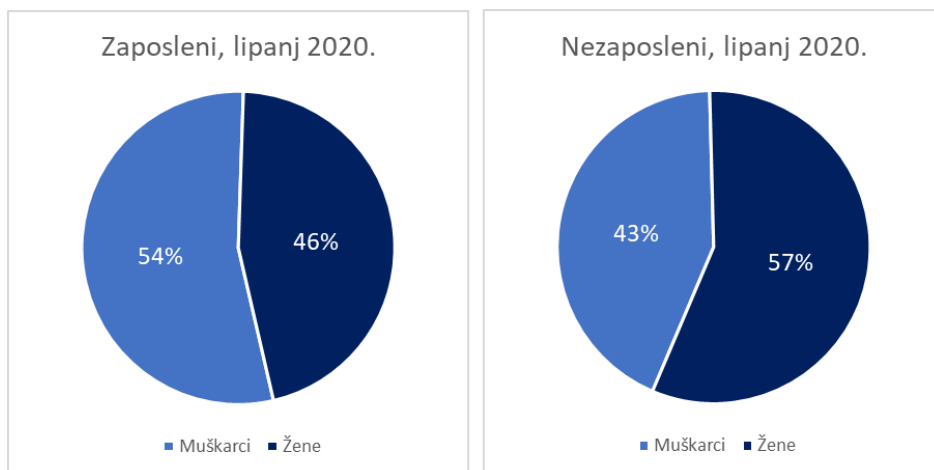
Što se tiče prosječne stope nezaposlenosti, prema posljednjim dostupnim podacima, u 2019. godini je u DNŽ ona iznosila 8,7% što je u odnosu na 2013. godinu smanjenje od 7,1 postotni bod. Ako uspoređujemo s prosječnom stopom nezaposlenosti na razini Republike Hrvatske, koja je u 2019. godini iznosila 7,6%, vidimo kako je prosječna stopa nezaposlenosti u DNŽ je iznad prosjeka i to za 1,1 postotni bod. (*Analitički bilten IV, HZZ, Zagreb, 2019.*)

Ako promatramo podatke o prosječnom broju nezaposlenih osoba po općinama i gradovima DNŽ u 2019. godini uočavamo kako registrirana nezaposlenost je padala i u svim općinama i gradovima.

OPĆINA/GRAD	BROJ NEZAPOSLENIH	OPĆINA/GRAD	BROJ NEZAPOSLENIH
(00256/19) BLATO	95	(03433/19) POJEZERJE	76
(00981/19) DUBROVNIK	1085	(03999/19) SLIVNO	119
(01988/19) KONAVLE	211	(04022/19) SMOKVICA	29
(02046/19) KORČULA	208	(04197/19) STON	58
(02194/19) KULA NORINSKA	140	(04740/19) VELA LUKA	153
(02267/19) LASTOVO	43	(05231/19) ZAŽABLJE	80
(02640/19) METKOVIĆ	1192	(05983/19) DUBROVAČKO PRIMORJE	40
(02682/19) MLJET	26	(05991/19) JANJINA	15
(03069/19) OPUZEN	179	(06009/19) LUMBARDA	45
(03085/19) OREBIĆ	120	(06017/19) TRPANJ	25
(03352/19) PLOČE	425	(06025/19) ŽUPA DUBROVAČKA	211

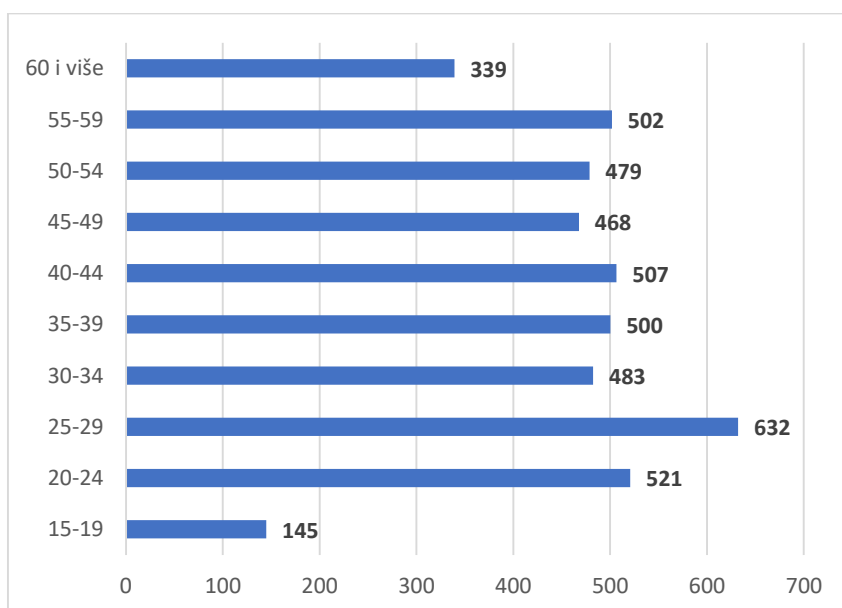
Tablica 13: Registrirana nezaposlenost u DNŽ prema općinama i gradovima u 2019. godini, HZZ, veljača, 2020.

Padom registrirane nezaposlenosti u DNŽ mijenja se struktura nezaposlenih osoba, primarno osnažujući negativne trendove, odnosno, povećavajući udio skupina koje su u nepovoljnijem položaju na tržištu rada. Analizom spolne strukture nezaposlenih vidljivo je smanjenje prosječnog broja nezaposlenih muškaraca i žena, no smanjenje broja nezaposlenih muškaraca bilo je veće od smanjenja broja nezaposlenih žena. Prema najrecentnijim podacima Hrvatskog zavoda za zapošljavanje i Hrvatskog zavoda za mirovinsko osiguranje primjetno je kako su u lipnju 2020. godine žene činile manji udio među zaposlenim osobama (46% ukupno zaposlenih osoba su žene) te veći udio među nezaposlenima (57% svih nezaposlenih u DNŽ su žene).

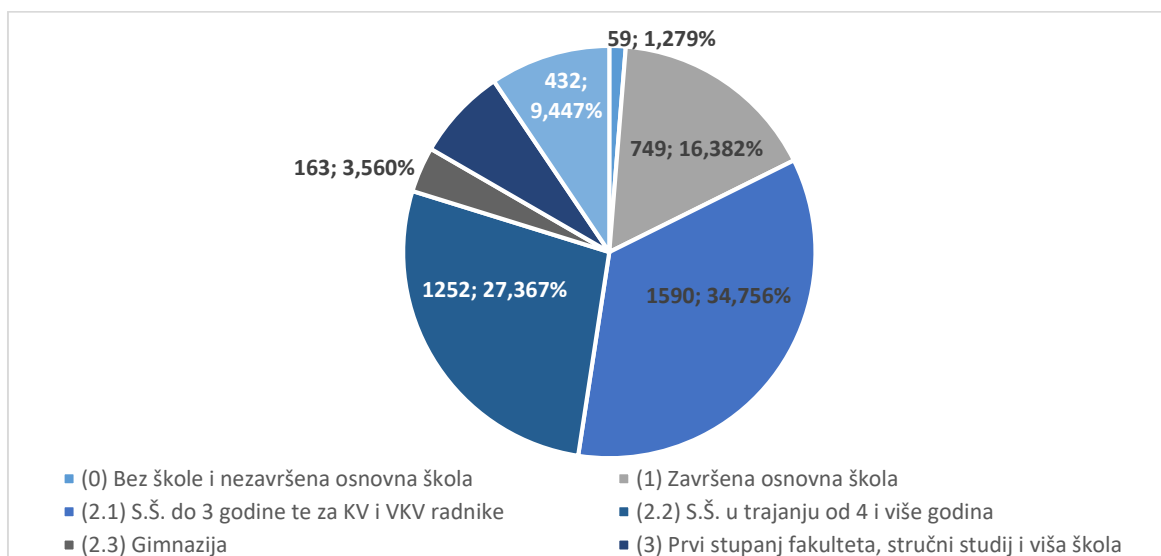
Prikaz 6: Odnos zaposlenih i nezaposlenih u DNŽ prema spolu, podaci za lipanj 2020. (HZZ, HZMO)

Što se tiče kretanja broja nezaposlenih prema dobi, prosječni broj nezaposlenih se u DNŽ smanjio u svim dobnim skupinama. (Statistika HZZ, <https://statistika.hzz.hr>, ožujak 2020.). Ipak, na temelju podataka o prosječnom broju nezaposlenih osoba prema dobnim skupinama, u 2019. godini vidljivo je da su najbrojnija skupina registriranih nezaposlenih osobe do 29 godina starosti. One ukupno čine nešto manje od trećine ukupnog broja nezaposlenih (28,4%). Također, u DNŽ primjetan je i negativan trend porasta broja osoba starije životne dobi - osobe starije od 50 godina čine 28,9% svih nezaposlenih osoba u DNŽ.

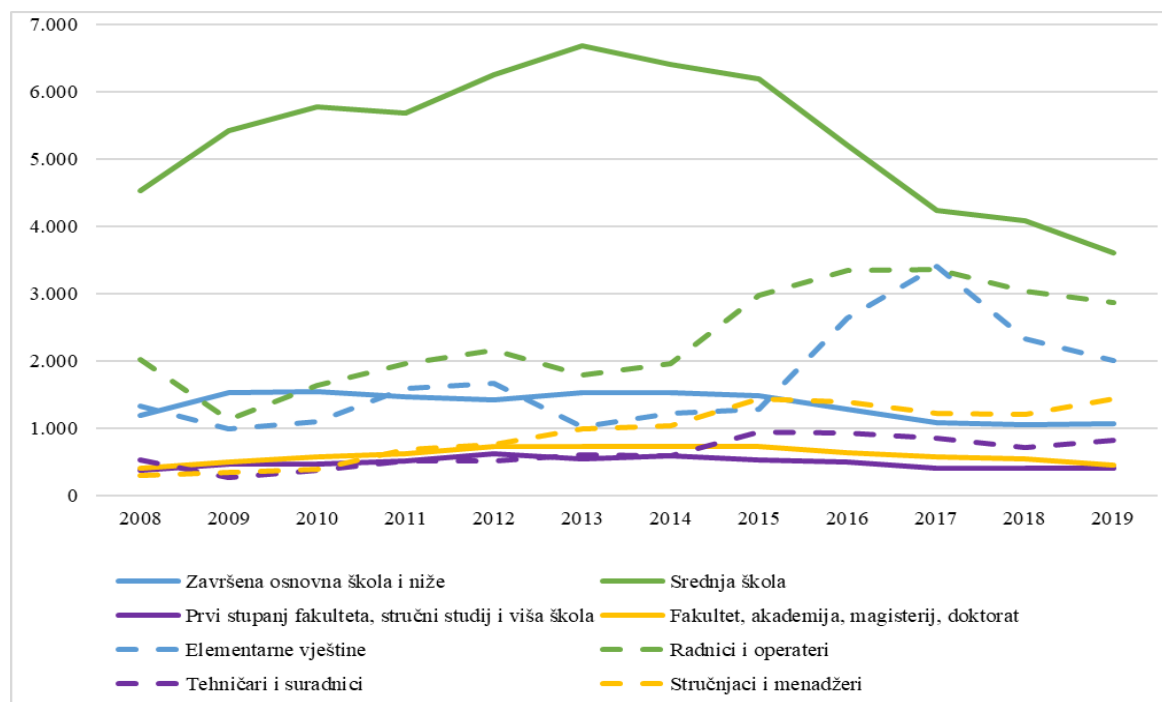
Slika 5: Struktura nezaposlenih osoba prema dobi u DNŽ u 2019. godini, Statistika HZZ, 2020.

Struktura nezaposlenih prema završenom obrazovanju pokazuje da su u registru nezaposlenih osoba u DNŽ dominantno zastupljene osobe sa srednjom stručnom spremom, prvenstveno osobe s trogodišnjom školom (više od trećine od ukupnog broja nezaposlenih osoba), kao i osobe koje imaju završenu četverogodišnju strukovnu školu (*Statistika HZZ, <https://statistika.hzz.hr>, ožujak 2020.*).

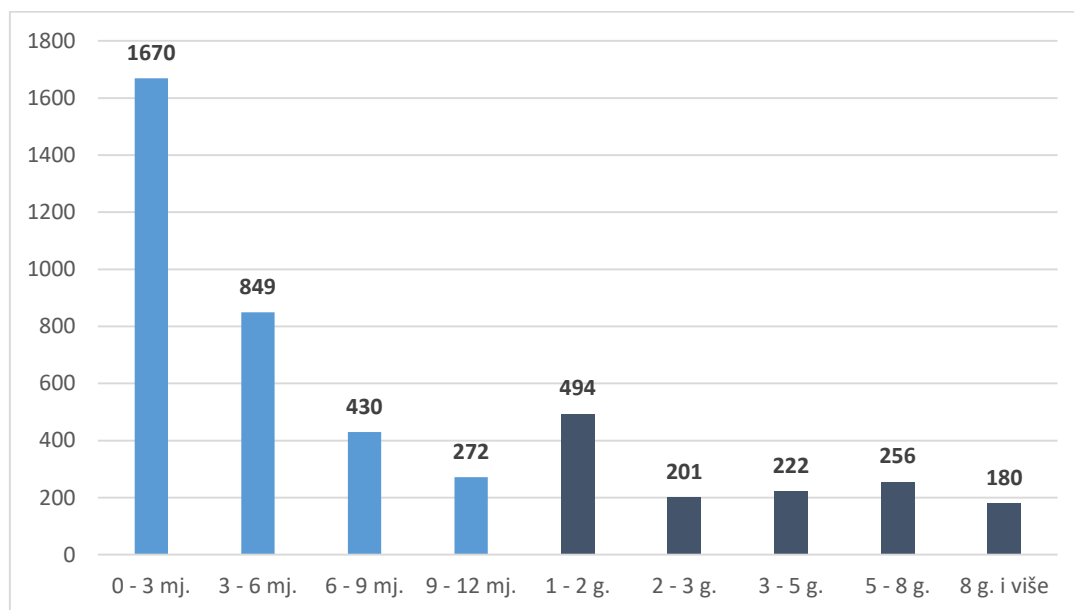
Slika 6: Struktura nezaposlenih osoba prema obrazovanju u DNŽ u 2019. godini, Statistika HZZ, 2020.

Prema recentnim podacima HZZ-a primjetno je postupno smanjenje jaza između broja nezaposlenih sa srednjom školom i broja slobodnih radnih mjesta koja traže srednjoškolsku kvalifikaciju. Istovremeno, podaci ukazuju na rastuću neusklađenost između potražnje i ponude osoba s visokom stručnom spremom, ali i na porast broja slobodnih radnih mjesta za radnike koji imaju završenu osnovnu školu ili su bez ikakve škole. Prema podacima za 2019. godinu potražnja za nisko- ili nekvalificiranim kadrom ostvaruje veću porast potražnje od ponude.

Slika 7: Nezaposleni i slobodna radna mjesta prema stupnju obrazovanja

U DNŽ u 2019. godini prosječno je 29,5% nezaposlenih osoba (1.353 nezaposlene osobe) bilo dugotrajno nezaposleno. Dugotrajno nezaposlenima smatraju se sve osobe koje su registrirane kao nezaposlene na HZZ-u duže od 12 mjeseci. Smanjenje nezaposlenosti dovodi do povećanja udjela dugotrajno nezaposlenih osoba registriranih u evidenciji nezaposlenih osoba u DNŽ. (Statistika HZZ, <https://statistika.hzz.hr>, ožujak 2020.).

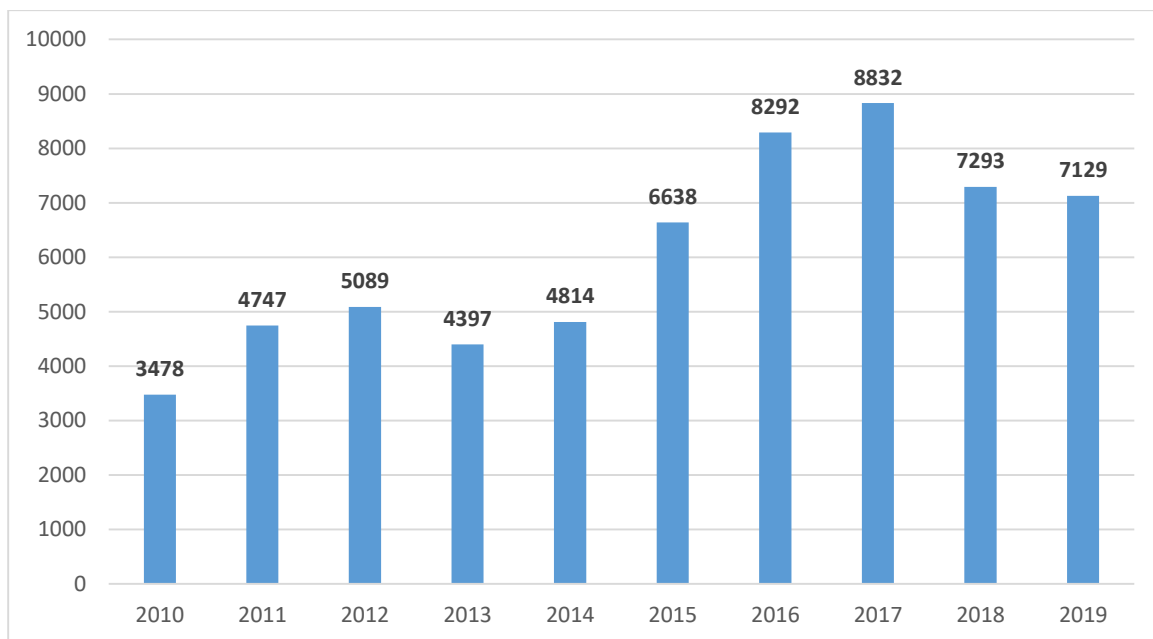

Slika 7: Struktura nezaposlenih osoba prema dužini trajanja nezaposlenosti u DNŽ u 2019. godini, Statistika HZZ, 2020.

4.4. Potražnja na tržištu rada Dubrovačko-neretvanske županije

Rastom gospodarskih aktivnosti u posljednjih pet godina u DNŽ, kao i otvaranjem tržišta rada u državama Europske unije čiji je rezultat intenzivnija emigracija stanovništva, porasla je potražnja za radnicima u DNŽ. Analizom statističkih podataka primjetno smanjenje nezaposlenosti koje nadilazi zapošljavanje. Navedeno ukazuje na gubitak potencijalne radne snage zbog nekoliko potencijalnih uzroka – migracije u inozemstvo te izlaska iz kontingenta radno aktivnog stanovništva zbog umirovljenja. Rezultat je nedostatak radne snage na lokalnom tržištu te nemogućnost poslodavaca iz DNŽ da pronađu adekvatne kadrove. S obzirom na dominantne demografske trendove, navedeno će postati sve izraženije u nadolazećem razdoblju. Pandemija izazvana virusom SARS-CoV-2, te posljedice iste na socio-ekonomsku situaciju na lokalnoj, nacionalnoj i globalnoj razini značajno utječu i na potražnju na tržištu rada. Pretpostavlja se da će podaci HZZ-a za 2020. godinu ukazati da je došlo do značajnog smanjenja potražnje za radnicima u DNŽ, primarno u sektoru turizma. Istovremeno, očekuje se normalizacija poslovanja te ponovni porast potražnje u razdoblju od 2021. godine.

Na temelju analize statističkih podataka primjetno je da posljednje dvije godine stagnira broj otvorenih slobodnih radnih mjesta prijavljenih u registar Hrvatskog zavoda za zapošljavanje. U 2018. i 2019. godini prijavljeno je nešto više od sedam tisuća oglasa za radna mjesta godišnje, što je smanjenje za više od 1000 oglasa u odnosu na 2017. i 2016. godinu koje su bile rekordne po objavljenim slobodnim radnim mjestima. (Statistika HZZ, <https://statistika.hzz.hr>, ožujak 2020.).

Slika 8: Prijavljene potrebe za radnicima u HZZ PU Dubrovnik u razdoblju 2010.-2019. g., Statistika HZZ, <https://statistika.hzz.hr>, ožujak 2020.

Analizom podataka o slobodnim radnim mjestima prema djelatnostima može se uvidjeti da je najveća potražnja za radnicima u djelatnostima koja i zapošljavaju najviše radnika. Gotovo trećina oglasa za radna mjesta odnose se na djelatnosti pružanja smještaja te pripreme i usluživanja hrane, koje su ujedno i najzastupljenije gospodarske djelatnosti u Županiji. Što se tiče potreba za radnicima u javnom sektoru, najizraženija je potražnja u sektoru obrazovanja te administrativnim poslovima.

Djelatnost poslodavca NKD	Broj traženih radnika	%
(A) Poljoprivreda, šumarstvo i ribarstvo	50	0,70
(B) Rudarstvo i vađenje	0	0,00
(C) Prerađivačka industrija	244	3,42
(D) Opskrba električnom energijom, plinom, parom i klimatizacija	5	0,07
(E) Opskrba vodom; uklanjanje otpadnih voda, gospodarenje otpadom...	31	0,43
(F) Građevinarstvo	361	5,06
(G) Trgovina na veliko i na malo; popravak motornih vozila i motocikala	596	8,36
(H) Prijevoz i skladištenje	291	4,08
(I) Djelatnosti pružanja smještaja te pripreme i usluživanja hrane	2277	31,94
(J) Informacije i komunikacije	39	0,55
(K) Financijske djelatnosti i djelatnosti osiguranja	13	0,18
(L) Poslovanje nekretninama	15	0,21
(M) Stručne, znanstvene i tehničke djelatnosti	117	1,64
(N) Administrativne i pomoćne uslužne djelatnosti	759	10,65

(O) Javna uprava i obrana; obvezno socijalno osiguranje	463	6,49
(P) Obrazovanje	1049	14,71
(Q) Djelatnosti zdravstvene zaštite i socijalne skrbi	441	6,19
(R) Umjetnost, zabava i rekreacija	159	2,23
(S) Ostale uslužne djelatnosti	218	3,06
(T) Djelatnosti kućanstava kao poslodavaca; djelatnosti kućanstava...	1	0,01
Ukupno	7129	100

Tablica 14: Prijavljene potrebe za radnicima u 2019. godini prema djelatnostima, HZZ PU Dubrovnik,

5. OBRAZOVANJE U DUBROVAČKO-NERETVANSKOJ ŽUPANIJ

U kontekstu razvoja ljudskih potencijala, obrazovanje čini temelj ne samo osobnog rasta i razvoja svakog stanovnika Županije, već se kroz obrazovne programe stječu znanja i vještine potrebne tržištu rada.

U tom kontekstu izrađena je ova analiza stanja.

5.1. Predškolski odgoj u Dubrovačko-neretvanskoj županiji

U Dubrovačko-neretvanskoj županiji predškolski se odgoj provodi u 20 dječjih vrtića. Potražnja za mjestima u vrtićima posljednjih godina u raste bez obzira na negativne demografske trendove, to jest, pad nataliteta. U skladu s recentnim istraživanjima razlozi za navedeno su sve starija populacija baka i djedova koji nisu u fizičkoj mogućnosti čuvati djecu, povećana želja roditelja za ranom socijalizacijom djece kroz predškolske ustanove te profesionalna karijera roditelja koja dovodi do dužeg vremena provedenog na poslu.

Podaci o broju djece upisane u vrtiće/predškolske ustanove ukazuje na porast broja upisane djece. U školskoj godini 2017./2018. ukupno je upisano 4.723 djece u predškolske programe, što je neznatno manje (tek šestero djece) u odnosu na prošlu godinu. U odnosu na prethodne godine rast je kontinuiran.

GOD	2013./2014.	2014./2015.	2015./2016.	2016./2017.	2017./2018.
Broj	4.378	4.623	4.693	4.729	4.723

Tablica 15: Broj djece u predškolskim programima u DNŽ, DZS, 2020. Zagreb

5.2. Osnovnoškolsko obrazovanje u Dubrovačko-neretvanskoj županiji

Osnovnoškolsko se obrazovanje u Dubrovačko-neretvanskoj županiji provodi u 32 osnovne škole. Blaga depopulacija koja je prisutna u DNŽ, kao i trend starenja stanovništva, za sada ne utječu na broj djece koja upisuju prve razrede osnovnih škola. Posljednjih je godina prisutan kontinuirani porast broja upisane djece. Analiza statističkih podataka ukazuje na porast broja upisanih učenika za 4% u 2020./2021. u odnosu na školsku godinu 2013./2014.

Osnovna škola	2013/14	2014/15	2015/16	2016/17	2017/18	2018/19	2019/20	2020/21	Postotak promjene
OŠ Marina Getaldića	315	308	305	291	295	310	307	314	-0,3%
OŠ Lapad	907	881	850	881	889	884	915	503	-44,5%
OŠ Marina Držića	560	566	579	573	574	571	581	554	-1,1%
OŠ Ivana Gundulića	687	707	748	785	805	838	836	835	21,5%
OŠ Antuna Masle	111	114	133	149	173	182	193	208	87,4%
OŠ Mokošica	613	618	640	663	668	695	734	740	20,7%
OŠ Montovjerna								442	-
OŠ Petra Kanavelića	464	465	459	475	478	493	508	500	7,8%
OŠ Ante Curač-Pinjac	89	94	98	91	91	91	85	81	-9,0%
OŠ "Braća Glumac"	41	44	44	41	48	44	42	43	4,9%
OŠ Stjepana radića	1032	1001	957	946	927	922	904	905	-12,3%
OŠ don Mihovila Pavlinovića	808	777	763	759	718	689	663	649	-19,7%
OŠ Vladimir Nazor	509	542	542	501	491	493	491	489	-3,9%
OŠ fra Ante Gnječa	89	83	86	87	88	83	77	76	-14,6%
OŠ Ivo Dugandžić Mišić	93	101	92	94	103	98	94	96	3,2%
OŠ Cavtat	383	404	423	426	450	497	507	510	33,2%
OŠ Gruda	258	261	265	283	281	280	286	297	15,1%
OŠ Ston	132	124	127	123	127	119	118	113	-14,4%
OŠ Janjina	71	68	71	77	80	80	80	81	14,1%
OŠ Orebić	334	343	346	339	335	338	333	350	4,8%
OŠ Kuna	36	39	32	37	41	40	37	34	-5,6%
OŠ Mljet	51	56	57	56	55	60	59	59	15,7%
OŠ Blato	332	319	322	317	313	319	311	318	-4,2%
OŠ Opuzen	397	387	388	389	381	366	389	388	-2,3%
OŠ Kula Norinska	92	83	81	79	77	73	66	63	-31,5%
OŠ Otrići-Dubrave	69	65	63	62	69	66	59	59	-14,5%
OŠ Vela Luka	385	368	387	371	356	337	322	301	-21,8%
OŠ Smokvica	107	104	110	121	126	129	126	123	15,0%
OŠ Slano	64	67	71	81	81	80	82	84	31,3%
OŠ Primorje	60	61	59	55	50	43	39	36	-40,0%
OŠ Trpanj	50	47	40	41	35	37	38	35	-30,0%
OŠ Župa dubrovačka	621	655	701	750	816	844	845	869	39,9%
Ukupno	9760	9752	9839	9943	10021	10101	10127	10155	4,0%

Tablica 16: Broj učenika u osnovnim školama u DNŽ, Školski e-rudnik, 2020. Zagreb

Većina škola u DNŽ provodu jednosmjensku nastavu. Kako bi se rad u jednoj smjeni mogao organizirati u svim školama potrebna su dodatna ulaganja postojeće objekte, ili izgradnja novih školskih objekata. Jednosmjenski rad omogućio bi provođenje produženog boravka u većem broju škola.

5.3. Srednjoškolsko obrazovanje u Dubrovačko-neretvanskoj županiji

Srednjoškolsko obrazovanje značajno je u kontekstu stjecanja vještina i znanja za tržište rada. Srednjoškolsko obrazovanje u DNŽ odvija se u 16 srednjih škola (njih 14 osnovala je DNŽ, a djeluje jedna privatna te jedna vjerska srednja škola). U DNŽ djeluju četiri gimnazije, jedna umjetnička škola, dok pojedine srednje škole provode i gimnazijski program i strukovne programe. U Županiji djeluju tri učenička doma za potrebe učenika srednjih škola (dvama je osnivač DNŽ, a jednom biskupija).

Prema posljednjim dostupnim podacima, u školsku godinu 2020./2021. bilo je upisano 4.716 učenika, ili 24% manje nego školske godine 2013./2014. Za razliku od osnovnih škola, u DNŽ primjetan je kontinuirani trend smanjenja broja učenika srednjih škola.

Srednja škola	2013/14	2014/15	2015/16	2016/17	2017/18	2018/19	2019/20	2020/21	Postotak promjene
Obrtnička i tehnička škola Dubrovnik	247	241	218	196	203	205	218	234	-5,3%
Biskupska klasična gimnazija Ruđera Boškovića s pravom javnosti	120	114	107	106	104	100	91	92	-23,3%
Ekonomska i trgovačka škola	471	411	365	353	333	341	316	313	-33,5%
Gimnazija Dubrovnik	617	627	592	555	524	485	485	514	-16,7%
Medicinska škola Dubrovnik	225	252	242	241	235	225	222	217	-3,6%
Pomorsko-tehnička škola Dubrovnik	499	457	433	387	387	380	357	375	-24,8%
Turistička i ugostiteljska škola Dubrovnik	621	609	592	566	549	544	555	571	-8,1%
Umjetnička škola Luke Sorkočevića Dubrovnik	680	669	631	627	519	524	504	534	-21,5%
Dubrovačka privatna gimnazija	96	78	74	78	75	71	72	68	-29,2%
Srednja škola Petra Šegedina	331	317	316	315	301	280	260	267	-19,3%
Srednja škola Vela Luka	165	149	126	125	121	123	118	116	-29,7%
Srednja škola Metković	793	735	674	592	534	513	499	506	-36,2%
Gimnazija Metković	444	440	421	398	374	346	331	323	-27,3%
Srednja škola fra Andrije Kačića Miošića	509	512	486	451	418	389	391	381	-25,1%
Srednja škola Blato	183	177	172	169	151	137	144	132	-27,9%
Srednja poljoprivredna i tehnička škola	207	168	144	128	125	94	72	73	-64,7%
Ukupno	6208	5956	5593	5287	4953	4757	4635	4716	-24,0%

Tablica 17: Broj učenika u srednjim školama u DNŽ, Školski e-rudnik, 2020. Zagreb

5.4. Preporuke za upisnu politiku

Hrvatski zavod za zapošljavanje kontinuirano provodi analizu kretanja na tržištu rada kojoj je cilj osmišljavanje primjerene upisne politike. Analiza je osnova modeliranja potreba tržišta rada za pojedina zanimanja, a temelji se na statističkim podacima i relevantnim pokazateljima o zapošljavanju nezaposlenih osoba prema obrazovnom programu, podacima o nedostatku kadrova u pojedinim zanimanjima prema anketi poslodavaca te kvalitativnim preporukama savjetnika, stečenih iskustvom posredovanja pri zapošljavanju. Preporuke HZZ-a vezane uz upisnu politiku za 2020. godinu na razini Republike Hrvatske priložene su u tablici niže.

Obrazovni programi u kojima treba povećati broj upisanih i stipendiranih učenika ili studenata	
Trogodišnji srednjoškolski	
Konobar/konobarica	Vozač/vozačica autobusa*
Kuhar/kuharica	Vozač/vozačica teretnog vozila*
Slastičar/slasičarka	Vozač/vozačica viličara*
Mesar/mesarica*	Autolakirer/autolakirerica*
Pekar/pekarica*	Bravar/bravarica*
Tesar/tesarica*	Keramičar/keramičarka*
Armirač/armiračica*	Elektroinstalater/elektroinstalaterka
Zidar/zidarica*	Soboslikar-ličilac / soboslikarica-ličiteljica*
Dizaličar/dizaličarka*	Maser/maserka*
Četverogodišnji srednjoškolski	
Medicinska sestra / medicinski tehničar opće njege	
Stručni studij	
Sestrinstvo	Predškolski odgoj*
Fizioterapija*	
Sveučilišni studij	
Fizika*	Biokemija*
Matematika*	Medicina*
Kemija*	Edukacijska rehabilitacija*
Biologija*	Arhitektura*
Latinski*	Građevinarstvo*
Informatika*	Strojarstvo*
Njemački*	Glazbeni instrumenti*
Farmacija*	
Obrazovni programi u kojima treba smanjiti broj upisanih i stipendiranih učenika ili studenata	
Trogodišnji srednjoškolski	
/	/
Četverogodišnji srednjoškolski	
Komercijalist/komercijalistica	Ekonomist/ekonomistica
Stručni studij	
/	/

Sveučilišni studij	
Ekonomija*	

Tablica 18: Preporuke za upisnu politiku za 2020. godinu, HZZ, 2019. Zagreb

Preporuke HZZ-a, podaci o potrebama tržišta rada koje objavljuju gospodarske i obrtničke komore te prostorni, kadrovski i drugi kapaciteti temelj su otvaranja novih smjerova za deficitarna zanimanja u DNŽ. Tendencija škola i DNŽ jest usklađivanje ponude obrazovnih programa s potrebama tržišta rada na godišnjoj razini.

5.5. Visokoškolsko obrazovanje

U DNŽ programe visokoškolskog obrazovanja provodi pet institucija, od čega tri javne i dvije privatne institucije. Među javnim institucijama nastavu provode Sveučilište u Dubrovniku, Sveučilište u Zagrebu te Interuniverzitetski centar Dubrovnik (IUC), a privatne su Međunarodno sveučilište u Dubrovniku Libertas te američka visoka škola Rochester Institute of Technology (RIT Croatia). Sve institucije svoje programe provode u Dubrovniku, dok su Korčula i Ploče dislocirane lokacije za izvođenje posebnih preddiplomskih studija Sveučilišta u Dubrovniku.

U akademskoj godini 2019./2020. Sveučilište u Dubrovniku upisalo je 1.709 studenata, od čega njih 1.132 preddiplomske programe, a njih 577 diplomske. Sveučilište bilježi pad broja upisanih studenata za 36% u odnosu na 2016. godinu (2.327 upisanih studenata). Sveučilište se sastoji od šest odjela: Pomorski odjel; Odjel za ekonomiju i poslovnu ekonomiju, Odjel za elektrotehniku i računarstvo, Odjel za akvakulturu, Odjel za komunikologiju, Odjel za umjetnost i restauraciju. Na njima se izvodi četrnaest trogodišnjih sveučilišnih preddiplomskih studija, tri trogodišnja stručna preddiplomska studija, dvanaest dvogodišnjih sveučilišnih diplomskih studija, dva dvogodišnja stručna diplomska studija, jedan poslijediplomski specijalistički studij i šest međusveučilišnih poslijediplomskih (doktorskih) studija. U akademskoj godini 2019./2020. Rochester Institute of Technology (RIT Croatia) upisalo je 196 studenata na preddiplomskim studijima. U odnosu na 2016. godinu upisano je 206% manje studenata (600 upisanih u 2016.). Sveučilište Libertas u istoj je akademskoj godini upisalo 166 studenata te je od 2016. godine broj studenata veći za 453% (30 upisanih studenata u 2016.). Poslijediplomsko središte Dubrovnik (PSD) Sveučilišta u Zagrebu je javna akademska ustanova za međunarodne znanstvene programe i poslijediplomske studije, a provodi i promiče akademske aktivnosti u različitim područjima znanosti i poslijediplomskog obrazovanja u obliku specijaliziranih tečajeva, ljetnih škola, konferencija, brainstorming sastanaka i sličnih akademskih aktivnosti. Znanstvena istraživanja u DNŽ-u provode se u organizaciji Sveučilišta u Dubrovniku u čijem je sastavu Institut za more i priobalje (12 projekata, 18 znanstvenika) te Zavoda za povijesne znanosti HAZU u Dubrovniku (3 projekta, 7 znanstvenika).

5.6. Obrazovanje odraslih i cjeloživotno učenje

Problem značajnog broja nezaposlenih osoba koje ne posjeduju znanja i vještine potrebne na lokalnom tržištu rada izvire djelomično i iz nepostojanja svijesti o značaju cjeloživotnog učenja i usavršavanja. Premda gospodarstvo i tržište rada zahtijevaju stručne i obrazovane kadrove, interes za obrazovnim programima relativno je nizak. Hrvatski zavod za zapošljavanje u okviru mjera za poticanje zapošljavanja nudi različite mogućnosti stručnog osposobljavanja, prekvalifikacije i usavršavanja u obrazovnim ustanovama čiji je cilj osposobljavanje nezaposlenih osoba za zanimanja za koje postoji potreba na lokalnom tržištu rada. Zavod se kontinuirano suočava sa slabim interesom nezaposlenih kako bi se uključili u obrazovanje odraslih i stekli nova znanja i vještine, osobito na području grada Dubrovnika.

Anketa o obrazovanju odraslih DZS-a istraživanje je kojim se prikupljaju podaci o sudjelovanju odraslih osoba u obrazovanju, osposobljavanju i učenju unutar konteksta cjeloživotnog učenja. Od ispitanika koji su sudjelovali u istraživanju za 2016. godinu, njih 30,2% izjavilo je da su 12 mjeseci prije provedbe ankete sudjelovali u nekom vidu obrazovanja ili učenja (formalno ili neformalno obrazovanje). Prema prikupljenim podacima sedam od deset ispitanika (njih 69,8%) iz odabranog uzorka nisu sudjelovali ni u formalnome ni u neformalnom obrazovanju. Što se tiče sudjelovanja prema oblicima učenja, udio sudionika u formalnom obrazovanju iznosio je tek 3,6%, dok se veći dio, ili njih 28,3%, odlučio za neformalno obrazovanje. U navedenom su razdoblju gotovo svi ispitanici, njih 91,2%, učili u informalno. Stope sudjelovanja ispitanika u cjeloživotnom učenju prema tipovima učenja iz 2016. godine ukazuju kako je u formalnom obrazovanju sudjelovalo njih tek 3,94%, u neformalnom obrazovanju njih 29,48% a u informalnom 91,85%. Primjetno je kako pojedinci s višim stupnjem završenog obrazovanja češće participiraju u cjeloživotnom učenju (VSS – 57,2% dok OŠ i niže – 6,5%).

Prema podacima Agencije za strukovno obrazovanje i obrazovanje odraslih, u devet ustanova DNŽ provodilo je programe formalnog obrazovanja odraslih. Četiri ustanove smještene su u Dubrovniku (Ekonomska i trgovačka škola, Obrtnička i tehnička škola Dubrovnik, Pučko otvoreno učilište Formula te Turistička i ugostiteljska škola Dubrovnik), dvije u Metkoviću (Centar za obrazovanje Narona i Srednja škola Metković), jedna na Korčuli (Srednja škola Korčula) te po jedna u Opuzenu (Srednja poljoprivredna i tehnička škola) i Pločama (Srednja škola fra Andrije Kačića Miošića). Među ustanovama koje pružaju neformalno obrazovanje odraslih su Pučko otvoreno učilište Formula u Dubrovniku koje pruža 20 programa (rukovatelj motornim pilama, rukovatelj rovokopačem, rukovatelj utovarivačem, rukovatelj bagerom, rukovatelj valjkom, rukovatelj vibronabijačem, rukovatelj hidrauličkom dizalicom, rukovatelj finišerom, rukovatelj skreperom (strugačem), rukovatelj autodizalicom, rukovatelj grederom, rukovatelj elektrokolicima, rukovatelj crpkom za beton i mikserom, rukovatelj dozerom, rukovatelj motornom kosilicom, rukovatelj hidrauličkom zglobnom platformom, rukovatelj viličarom, rukovatelj malim dizalicama, rukovatelj toranjskom dizalicom, rukovatelj kompresorom i kompresorskim strojevima). Srednja škola Petra Šegedina pruža sljedeće programe - Program osposobljavanja u informatici, Program osposobljavanja za konobare i pomoćne sobare te Program osposobljavanja u stranom jeziku.

U svibnju 2020. godine Ministarstvo turizma objavilo je Odluku o financiranju šest Centara kompetentnosti u sektoru turizma i ugostiteljstva, među kojima i Regionalni centar kompetentnosti Dubrovnik. Djelatnošću Centra unaprijedit će se provedba redovitog strukovnog obrazovanja, provedba obrazovnih programa za obrazovanje odraslih i programa cjeloživotnog učenja. Intenzivirat će se aktivnosti namijenjene jačanju kompetencija odgojno-obrazovnih radnika i mentora zaposlenih kod poslodavaca, te promovirati strukovna zanimanja. Centar se temelji na partnerstvu osnivača, Dubrovačko-neretvanske županije, s tri srednje strukovne škole turističkog i ugostiteljskog smjera iz Metkovića, Ploča i Korčule i Poljoprivrednom i tehničkom školom Opuzen, zatim Sveučilištem u Dubrovniku, četiri hotelska poslodavca najvišeg ranga, Baskijskim kulinarskim centrom kao tehničkim partnerom, Centrom za poduzetništvo DNŽ, te specijaliziranim tvrtkama Callidus i Mint Media.

6. SOCIJALNA SKRB U DUBROVAČKO-NERETVANSKOJ ŽUPANIJ

Socijalne usluge su sve aktivnosti, mjere i programi namijenjeni sprječavanju, prepoznavanju i rješavanju problema i poteškoća pojedinaca, obitelji, skupina i zajednica, kao i poboljšanju kvalitete njihovog života u zajednici, a pružaju se korisnicima u njihovoj obitelji i lokalnoj zajednici kao socijalne usluge, kroz organizacije civilnog društva ili kroz Centre za socijalnu skrb. U DNŽ dominantni demografski i ekonomski trendovi uzrokuju smanjenje broja korisnika različitih socijalnih usluga zajamčenih Zakonom o socijalnoj skrbi.

Broj korisnika minimalne novčane naknade u kontinuiranom je padu. Prema posljednjim dostupnim podacima u DNŽ registrirana su tek 574 korisnika minimalne novčane naknade (za samce ili kućanstva) kojom je obuhvaćeno 859 osoba (*podaci Ministarstva demografije, socijalne politike i mladih, lipanj 2019. godina, Zagreb*). Time se DNŽ svrstava među županije s najnižim brojem korisnika zajamčene minimalne naknade.

PRAVO U SOCIJALNOJ SKRBI	CENTAR ZA SOCIJALNU SKRB				UKUPNO ŽUPANIJA
	1. Dubrovnik	2. Korčula	3. Metković	4. Ploče	
ZAJAMČENA MINIMALNA NAKNADA:					
1. Ukupno naknada (samaca i kućanstava)	234	37	239	64	574
2. Ukupno obuhvaćenih osoba	330	41	406	82	859

Tablica 19: Kretanje broja korisnika minimalne novčane naknade u DNŽ, Ministarstva demografije, obitelji, socijalne politike i mladih, lipanj 2019. godina, Zagreb

Što se tiče i ostalih socijalnih prava i socijalnih usluga, u DNŽ najviše korisnika koristi doplatu za pomoć i njegu te osobnu invalidninu. Prema posljednjim raspoloživim podacima za početak 2020. godine (podaci Dubrovačko-neretvanske županije) pomoć u kući koristi ukupno 251 korisnik. Pomoć u kući pružaju udruge s područja DNŽ, koje su na području županije bez Grada Dubrovnika imale 183 korisnika. U Gradu Dubrovniku postoji usluga dostave obroka (koji su dostavljale gerontodomačice) za 68 korisnika. Usporedba službenih statističkih podataka MDOSPM iz 2018. godine i podataka Dubrovačko-neretvanske županije ukazuje da je došlo do jačanja potreba, odnosno broja korisnika socijalne usluge pomoći u kući. Prema popisu iz 2011. godine, prosječan broj osoba u kućanstvu u DNŽ iznosio je 2,92. Najveći prosječni broj osoba u kućanstvu zabilježen je u Metkoviću – 3,46, a najmanji u Janjini – 2,15 osoba prosječno po kućanstvu.

PRAVO U SOCIJALNOJ SKRBI	CENTAR ZA SOCIJALNU SKRB				UKUPNO ŽUPANIJA DNŽ
	1. Dubrovnik	2. Korčula	3. Metković	4. Ploče	
NAKNADA ZA OSOBNE POTREBE KORISNIKA SMJEŠTAJA	147	20	4	4	175
JEDNOKRATNA NAKNADA:					
1. Ukupno naknada u izvještajnoj godini	417	28	555	101	1.101
2. Različiti korisnici (samci i kućanstvo) kojima je jednom ili više puta odobrena naknada u izvještajnoj godini	407	28	391	61	887
NAKNADE U VEZI S OBRAZOVANJEM	-	-	-	-	-
OSOBNA INVALIDNINA	517	172	198	86	973

DOPLATAK ZA POMOĆ I NJEGU	699	199	537	380	1.815
STATUS RODITELJA NJEGOVATELJA ILI NJEGOVATELJ	52	27	55	19	153
NAKNADA DO ZAPOSLENJA	6	4	8	1	19
SOCIJALNE USLUGE (ukupno korisnika) POMOĆ U KUĆI	63	-	51	2	116
PSIHOSOCIJALNA PODRŠKA	10	1	-	5	16
RANA INTERVENCIJA	-	-	-	-	-
POMOĆ PRI UKLJUČIVANJE U PROGRAME ODGOJA I OBRAZOVANJA (INTEGRACIJA)	1	-	-	-	1
NAKNADA ZA TROŠKOVE STANOVANJA	-	-	-	-	926
NAKNADA ZA TROŠKOVE OGRJEVA - u izvještajnoj godini	-	-	-	-	1.139

Tablica 20: Kretanje broja korisnika socijalnih prava i usluga prema tipu, Ministarstva demografije, obitelji, socijalne politike i mladih, lipanj 2018. godina, Zagreb

Zbog značajnog i rastućeg udjela starije populacije u ukupnom stanovništvu DNŽ, potreba za njihovom skrbi kontinuirano se povećava. Ukupni smještajni kapacitet domova za starije i nemoćne trenutno iznosi 731 kreveta, što je premalo u odnosu na potrebe. U gradu Dubrovniku djeluje pet domova za starije osobe, u Metkoviću četiri, Korčuli i Blatu po dva, te po jedan u Pločama, Konavlima, Orebiću, Veloj Luci te Župi dubrovačkoj. Nedostatni financijski i smještajni kapaciteti generiraju liste čekanja. Primjerice, na listi čekanja u Domu za starije i nemoćne osobe i tjelesno ili mentalno oštećene osobe Metković je više od sto osoba a u Domu za starije osobe Korčula u Vela Luci ih je godišnje najmanje 40. U Domu za starije i nemoćne „Konavle“ smatraju da bi slijedom listi čekanja mogli popuniti još jedan Dom njihova kapaciteta (82 osobe).

Kapaciteti pojedinih javnih ustanova za socijalnu skrb ne udovoljavaju standardima rada djelatnika kao ni potrebama korisnika. Izražen je nedostatak ustanova za smještaj i prihvata različitih kategorija ranjivih skupina (npr. braniteljske populacije, djece s poteškoćama, beskućnici, djeca bez pratnje i migranti). Broj zdravstveno-njegovateljskog kadra također nije dovoljan, a posebno je izražen nedostatak medicinskih sestara i njegovateljica. Problem je donekle ublažen kroz provedbu projekata sufinanciranih putem programa ZAŽELI - faza I. i II. Financirani projekti su omogućili zapošljavanje nezaposlenih žena radi pružanja usluga korisnicima kojima je potrebna pomoć u kući. Projekti se provode na području otoka Korčule, poluotoka Pelješca te djeluju kao nadopuna postojećim Programima pomoći u kući starijim osobama u gradovima Metkoviću i Ploče. I dalje je naglašena potreba razvoja usluga pomoći i njege u kući i ostalih izvaninstitucionalnih usluga kao i potreba za osnaživanjem palijativne skrbi i osnivanjem mobilnog tima podrške u zajednici za osobe s psihosocijalnim teškoćama.

Stambena pitanja u Dubrovačko-neretvanskoj županiji od posebnog su interesa mladih. Grad Dubrovnik je prva jedinica lokalne samouprave koja je razvila vlastiti model stambenog zbrinjavanja za svoje građane, pod zajedničkim nazivom „Dubrovačka stanogradnja“. Namijenjen je mladima koji nisu kreditno sposobni kupovati skupe stanove koji se nude na dubrovačkom tržištu nekretnina. Prema ovome modelu stanovi se daju u najam na određeno vrijeme od 10 godina od dana sklapanja ugovora o najmu s mogućnošću kupnje nakon isteka roka od 10 godina, pod uvjetom da je najmoprimac uredno podmirivao sve svoje ugovorne obveze. U slučaju kupnje stana uplaćena najamnina uračunat će se u iznos kupoprodajne cijene. Takva je odluka uslijedila kao odgovor

na vrlo nezadovoljavajuću stambenu situaciju u Dubrovniku prouzrokovanu velikim brojem nekretnina koje se daju u najam turistima i vrlo limitiranih mogućnosti kupovine ili iznajmljivanja stanova na duži period.

Prema Izvješću pučke pravobraniteljice za 2019. godinu primjetan je problem nejednako razvijene mreže zdravstvenih i socijalnih usluga. Po pitanju dostupnosti zdravstvenih usluga, u najnepovoljnijem su položaju neki jadranski otoci i krajevi, osobito ruralni, udaljeni od većih urbanih sredina. Primjerice, Metković je 85 km udaljen od Dubrovnika i matične bolnice. Istovremeno, opća bolnica u Dubrovniku suočava se s odlaskom liječnika u privatne klinike, pa u velikoj mjeri ovisi o liječnicima koji dolaze iz Pule, Rijeke ili Zagreba. Na nacionalnoj razini istraživanja pokazuju kako je udio nezadovoljenih potreba za zdravstvenom skrbi u Hrvatskoj manji od prosjeka EU, ali ipak stanovnici udaljenih krajeva u RH u većoj mjeri (0,7%) nego stanovnici takvih područja u EU (0,1%) smatraju kako njihove potrebe nisu zadovoljene zbog udaljenosti. U nekim ruralnim sredinama udruge organiziraju prijevoz starijih do liječnika i bolnica. U DNŽ se projektom „Halo pomoć” pokušava omogućiti dulji boravak starijih osoba u svom domu, osiguravajući im uređaj kojim 24 sata mogu prijaviti zdravstveni problem, ali i kojim se može pratiti kretanje korisnika, što je posebno bitno za oboljele od demencije.

SWOT ANALIZA

7. SWOT analiza sustava razvoja ljudskih potencijala DNŽ

SWOT	
SNAGE	SLABOSTI
Visoka ponuda radnih mjesta u županiji sa nadprosječnim plaćama u većini djelatnosti	Obilježja strukturne nezaposlenosti u županiji - pasivnost na tržištu rada nezaposlenih osoba starije radne dobi (iznad 50 godina), osoba s poteškoćama (OSI), dugotrajno nezaposlenih osoba (više od 1 godine)
Iskustvo u pripremi i provedbi projekata financiranih iz EU sredstava za razvoj ljudskih potencijala	Slaba mobilnost radne snage županiji zbog slabije organizacije javnog prijevoza kao i nespremnost dijela radne snage na prihvaćanje radnog mjesta izvan mjesta stanovanja
Razvijena mreža odgojno- obrazovnih ustanova na području DNŽ kojom su i ruralni krajevi pokriveni, pogotovo s mrežom osnovnih škola većinom područnih škola	Nespremnost nezaposlenih (nedostatak motivacije, nerazumijevanje važnosti ČŽU) da se uključe u programe osposobljavanja ili prekvalifikacije za tražena zanimanja
Dobri uvjeti rada u matičnim osnovnim školama koji se očituju u dobroj opremljenosti škola, kao i mogućnostima sudjelovanja u kontinuiranom profesionalnom usavršavanju učitelja.	Nedovoljno korištenje poticaja za zapošljavanje osoba s invaliditetom zbog administrativnih ograničenja za poslodavce i zbog neprilagođenosti radnog mjesta za OSI
DNŽ ima velik broj razvijenih strukovnih programa koje provode strukovne srednje škole, a koji su u skladu s potrebama lokalnog tržišta rada.	Pasivnost dijela mladih za uključivanje aktivno na tržište rada (NEET skupina)
Razvijen sustav profesionalnog usmjeravanja kao i cjeloživotnog usmjeravanja unutar HZZ-a	Slaba razvijenost ostalih gospodarskih djelatnosti osim turističke djelatnosti te popratnih sadržaja i usluga.
Postojanje tri visokoobrazovne institucije u Dubrovniku kao centara visokog obrazovanja i znanosti u županiji	Slab interes učenika za upis u zanimanja tražena na tržištu rada (deficitarna zanimanja)
	Nedovoljni kapaciteti srednjih škola (stručnih i infrastrukturnih) za provođenje programa obrazovanja odraslih
	Slabija svijest i uključenost stanovnika DNŽ u programe ČŽU
	Sezonalni karakter tržišta rada s velikom ovisnošću o turističkim trendovima
	Visoki troškovi života u administrativnom centru Županije
PRILIKE	PRIJETNJE
Postojanje visokog izbora mjera aktivne politike zapošljavanja HZZ-a	Negativni demografski trendovi starenja stanovništva Hrvatske koji se ogledaju i u starenju stanovništva županije te mogu dovesti do niza negativnih demografskih kretanja
Dostupnost EU fondova kao i Programa Unije za razvoj tržišta rada, obrazovanja, socijalnih usluga te civilnog društva	Slabo razvijen sustav za profesionalnu rehabilitaciju i zapošljavanje osoba s invaliditetom u Hrvatskoj
Napuštanje kvotnog sustava zapošljavanja stranih radnika što omogućuje lakši uvoz potrebne radne snage u županiju	Sporost nacionalnih institucija oko odobravanja promjena u kurikulumu strukovnih škola kao i u obrazovanju odraslih
Poticanje socijalnog poduzetništva kroz strategiju, zakone te poticaje	Ograničeni financijski resursi u JLS kao rezultat porezne politike i česte promjene nacionalne legislative
Mogućnost uvođenja i korištenja novih tehnologija za razvoj novih socijalnih usluga (učinkovitije, jeftinije)	Nemogućnost plaćanja obrazovnih kadrova za sudjelovanje u EU projektima kao dodatni rad zbog zakonske regulative
Korištenje poticanja volonterizma i Zakona o volonterstvu za razvoj održivih socijalnih usluga	Kašnjenje u objavi najavljenih natječaja iz ESF-a kao problem u održivosti pokrenutih aktivnosti kao i održivosti rada OCD-a
Postojeći strateški okvir za decentralizaciju pružanja socijalnih usluga	
Javno-privatno partnerstvo (JPP) kao izvor financiranja (do)gradnje objekata javnih ustanova koje se koriste za društvene djelatnosti	
Postojanje izvornog ruralnog područja u većem dijelu DNŽ i zapuštenog obradivog zemljišta za mogući razvoj poljoprivrednih gospodarstava.	

**STRUKTURA STRATEGIJE RAZVOJA LJUDSKIH POTENCIJALA
DUBROVAČKO-NERETVANSKE ŽUPANIJE 2021. – 2027.**

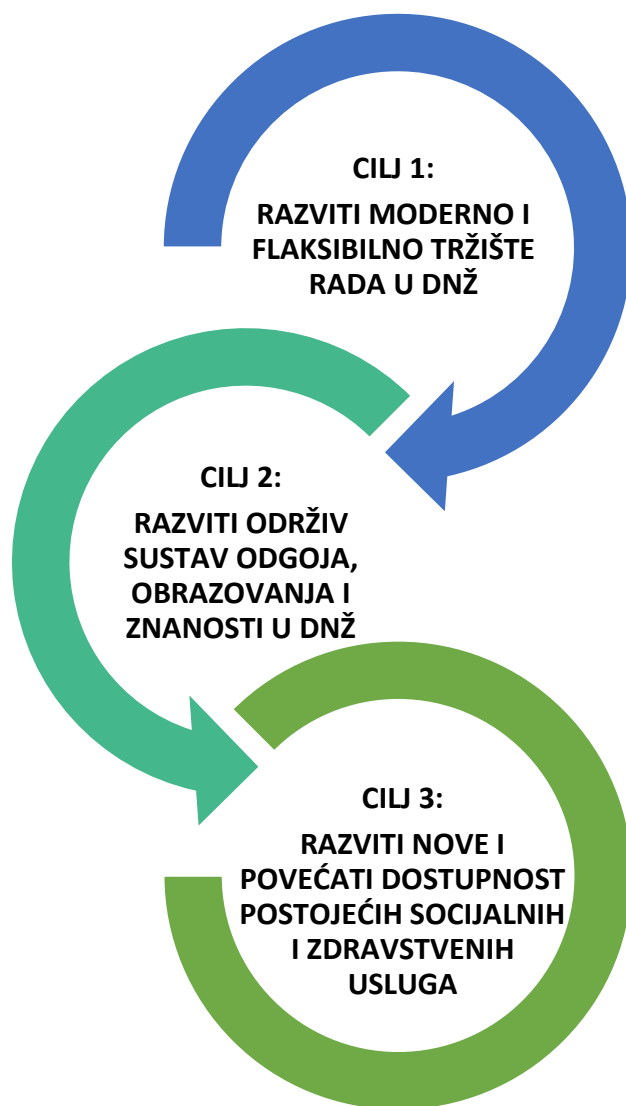
8. VIZIJA STRATEGIJE RAZVOJA LJUDSKIH POTENCIJALA DUBROVAČKO- NERETVANSKE ŽUPANIJE

Vizija Strategije razvoja ljudskih potencijala DNŽ za razdoblje do 2027. godine glasi:

„Do 2027. godine DNŽ imat će uključivo i fleksibilno tržište rada s visokom razinom zaposlenosti te kvalitetnim i dostupnim društvenim, socijalnim i obrazovnim uslugama u zajednici za sve stanovnike“

9. STRETEŠKI CILJEVI STRATEGIJE RAZVOJA LJUDSKIH POTENCIJALA DUBROVAČKO-NERETVANSKE ŽUPANIJE

Ciljevi Strategije razvoja ljudskih potencijala DNŽ do 2027. godine su sljedeći:

STRATEŠKI CILJ 1: RAZVITI MODERNO I FLAKSIBILNO TRŽIŠTE RADA U DNŽ	STRATEŠKI CILJ 2: RAZVITI ODRŽIV SUSTAV ODGOJA, OBRAZOVANJA I ZNANOSTI U DNŽ	STRATEŠKI CILJ 3: RAZVITI NOVE I POVEĆATI DOSTUPNOST POSTOJEĆIH SOCIJALNIH I ZDRAVSTVENIH USLUGA	HORIZONTALNE MJERE
Mjera 1.1. Kreirati i provoditi prilagođene mjere aktivne politike zapošljavanja prema potrebama lokalnog tržišta rada	Mjera 2.1. Prilagoditi sustav obrazovanja i znanosti (strukovno obrazovanje, tercijarno obrazovanje) prema potrebama lokalnog tržišta rada	Mjera 3.1. Razvoj kapaciteta svih pružatelja socijalnih i zdravstvenih usluga	Mjera H1: Jačati kapacitete lokalnih dionika za provedbu projekata i aktivnosti usmjerenih na razvoj ljudskih potencijala
Mjera 1.2. Poboljšati uvjete rada kod postojećih poslodavaca u DNŽ	Mjera 2.2. Osigurati jednako kvalitetne uvjete u svim odgojno-obrazovnim ustanovama u DNŽ	Mjera 3.2. Povećati dostupnost postojećih i razviti nove socijalne i zdravstvene usluge	Mjera H2: Jačati međusektorsko partnerstvo i suradnju u DNŽ
Mjera 1.3. Promovirati inovativne oblike rada u DNŽ	Mjera 2.3. Poticati razvoj cjeloživotnog učenja i obrazovanja odraslih u DNŽ	Mjera 3.3. Jačati aktivnosti prevencije bolesti i promocije zdravlja	Mjera H1: Provoditi digitalizaciju svih usluga i aktivnosti s ciljem modernizacije istih
Mjera 1.4. Razviti sustav potpore za integraciju stranih radnika/ica i njihovih obitelji u zajednicu		Mjera 3.4. Poticati provedbu programa usmjerenih socijalnom uključivanju i kvalitetnom provođenju slobodnog vremena stanovnika DNŽ	
Mjera 1.5. Promicati i poticati razvoj socijalnog poduzetništva			
Mjera 1.6. Stvoriti poticajne uvjete za demografsku obnovu kroz poticanje prirodnog prirasta i doseljavanja stanovništva			

9.1. Strateški cilj 1: Razviti moderno tržište rada u DNŽ

Mjera:	1.1. KREIRATI I PROVODITI PRILAGOĐENE MJERE AKTIVNE POLITIKE ZAPOSŁJAVANJA PREMA POTREBAMA LOKALNOG TRŽIŠTA RADA
Aktivnosti i projekti:	▪ <i>Provođenje redovne analize potreba lokalnog tržišta rada</i> ▪ <i>Usklađivanje upisnih kvota za srednjoškolske i visokoškolske obrazovne programe sukladno potrebama tržišta rada</i> ▪ <i>Izrada prijedloga mjera (novih kurikuluma i stipendijskih shema) za poticanje upisivanja u tražene obrazovne programe</i> ▪ <i>Poticanje suradnje obrazovnog i gospodarskog sektora kroz interventne mjere (razvoj programa osposobljavanja radnika/ica za nove tehnologije, stipendije, dodatna nagrađivanja, usavršavanje na radnom mjestu) za stjecanje znanja i vještina</i> ▪ <i>Razvoj međunarodne suradnje i umrežavanja za detektiranje i promicanje primjera dobre prakse u obrazovanju za tržište rada</i> ▪ <i>Poboljšanje dostupnosti programa obrazovanja za tržište rada kroz financiranje i organiziranje prijevoza polaznika/ica te razvoj inovativnih rješenja za poticanje mobilnosti (aplikacija prijevoz, grupe na društvenim mrežama, „car sharing“)</i> ▪ <i>Kreiranje obrazovnih programa prema potrebama tržišta rada koji su prilagođeni osobama s invaliditetom i djecom s poteškoćama u razvoju</i> ▪ <i>Identifikacija i uključivanje pripadnika NEET skupina u pripremu za tržište rada (izrada profesionalnog plana, uključivanje u osposobljavanje za tržište rada)</i> ▪ <i>Jačanje sustava cjeloživotnog profesionalnog usmjeravanja</i> ▪ <i>Razvoj modela praćenja pripadnika ciljanih skupina vezano uz uspješnost zapošljavanja po završenom osposobljavanju</i>
Nositelji(i):	▪ HZZ PU Dubrovnik ▪ DNŽ upravno tijelo županije nadležno za obrazovanje ▪ Sveučilište u Dubrovniku ▪ Međunarodno sveučilište u Dubrovniku Libertas ▪ Rochester Institute of Technology
Ciljane skupine	✓ Nezaposlene osobe, posebno ranjive skupine poput dugotrajno nezaposlenih osoba, osoba s invaliditetom ✓ Osobe s neadekvatnim obrazovanjem (u odnosu na potrebe na tržištu rada) ✓ Pripadnici NEET skupine ✓ Učenici i studenti ✓ Poslodavci u DNŽ
Pokazatelji:	✓ Broj osoba uključenih u obrazovanje za tržište rada ✓ Broj osoba koje su korisnici interventnih mjera u stjecanju znanja i vještina u suradnji obrazovnog i gospodarskog sektora ✓ Udio zapošljavanja po završenom osposobljavanju

Mjera:	1.2. POBOLJŠATI UVJETE RADA KOD POSLODAVACA U DNŽ
Aktivnosti i projekti:	▪ <i>Osposobljavati poslodavce iz DNŽ za učinkovito upravljanje ljudskih resursima u vlastitim poduzećima (kako upravljati ljudskim potencijalima planirati potrebe za zapošljavanjem, motivirati i voditi zaposlenike, selekcija i zapošljavanje odgovarajućih zaposlenika, te stvaranje potrebnih zaposlenika)</i> ▪ <i>Pružati potporu poslodavcima za razvoj sustava mentoriranja naučnika u njihovim poduzećima (odgovorno mentoriranje)</i> ▪ <i>Promocija i poticanje unaprjeđenja sigurnosti i zaštite na radu kod postojećih poslodavaca</i> ▪ <i>Unaprjeđenje sustava interne kontrole zaštite na radu kao i kontrole kvalitete kod poslodavaca u DNŽ</i> ▪ <i>Ulagati u razvoj znanja i vještina radnika/ica kod postojećih poslodavaca radi povećanja produktivnosti rada, prilagodbe novim potrebama u radu ili sprječavanja gubitka radnog mjesta</i> ▪ <i>Poticanje razvoja društveno-odgovornog poslovanja kod poslodavaca u DNŽ (sustav nagrađivanja)</i> ▪ <i>Promicanje kulture poduzetništva i razvoj potpornih programa potrebnih za uspješno poduzetništvo (kroz edukaciju, investicije i sl.)</i>
Nositelji(i):	▪ HZZ PU Dubrovnik ▪ HGK Županijska komora Dubrovnik ▪ OK DNŽ ▪ DNŽ upravno tijelo županije nadležno za gospodarstvo ▪ Centar za poduzetništvo Dubrovačko-neretvanske županije ▪ Poduzetničko proizvodni impulsni centar Ploče ▪ Poduzetnički inkubator „Tvornica ideja“
Ciljane skupine	✓ Poslodavci u DNŽ ✓ Radnici/ce zaposleni kod poslodavaca u DNŽ ✓ Stručnjaci/kinje za zaštitu na radu
Pokazatelji:	✓ Broj poslodavaca uključenih u edukaciju ✓ Broj radnika/ica obuhvaćenih mjerama poboljšanja radnih uvjeta ✓ broj poslodavaca koji organiziraju edukaciju svojih zaposlenika

Mjera:	1.3. PROMOVIRATI INOVATIVNE OBLIKE RADA U DNŽ
Aktivnosti i projekti:	▪ <i>Razvoj i promocija sustava potpore i poticanja za uvođenje inovativnih oblika rada kod poslodavaca u DNŽ (rad od kuće, fleksibilno radno vrijeme, dijeljena radna mjesta,...)"Poticanje digitalizacije poslovanja u javnom i privatnom sektoru u DNŽ s ciljem povećanja efikasnosti rada</i> ▪ <i>Uvođenje inovativnih pilot programa rada kod poslodavaca u DNŽ kojima nedostaju radnici</i> ▪ <i>Razbijanje stereotipa o muškim i ženskim zanimanjima te promocija rodno netipičnih zanimanja</i> ▪ <i>Ostvarivanje uvjeta za rad digitalnih nomada i privlačenje istih u DNŽ</i>
Nositelji(i):	▪ HZZ PU Dubrovnik ▪ HGK Županijska komora Dubrovnik ▪ OK DNŽ ▪ DNŽ upravno tijelo županije nadležno za gospodarstvo ▪ Centar za poduzetništvo Dubrovačko-neretvanske županije ▪ Poduzetničko proizvodni impulsni centar Ploče ▪ Poduzetnički inkubator Grada Dubrovnika „Tvornica ideja“ ▪ Regionalna razvojna agencija DNŽ DUNEA Razvojna agencija Grada Dubrovnika DURA ▪ Korčulanska razvojna agencija KORARazvojna agencija Grada Ploče PLORA Razvojna agencija Općine Orebić ORA ▪ Razvojna agencija Općine Blato BLARA
Ciljane skupine	✓ Poslodavci u DNŽ ✓ Radnici/ce zaposleni kod poslodavaca u DNŽ ✓ Tražitelji zaposlenja
Pokazatelji:	✓ Broj poslodavaca uključenih u aktivnosti informiranja ✓ Broj radnika/ica uključenih u pilot aktivnosti inovativnih oblika rada ✓ Broj zaposlenih u rodno netipičnim zanimanjima

Mjera:	1.4. RAZVITI SUSTAV POTPORE ZA INTEGRACIJU STRANIH RADNIKA/ICA I NJIHOVIH OBITELJI U ZAJEDNICU
Aktivnosti i projekti:	▪ <i>Promoviranje različitosti i integracije u zajednicu povezivanjem svih ključnih dionika u DNŽ</i> ▪ <i>Promocija mjera aktivne politike za zapošljavanje i integraciju stranih radnika/ca</i> ▪ <i>Edukacija poslodavaca o pristupu i načinima integracije stranih radnika/ca u poslovnu organizaciju</i> ▪ <i>Organiziranje učenja hrvatskog jezika i kulture za strane radnike/ce i pripadnike njihovih obitelji</i> ▪ <i>Osigurati integraciju djece stranih radnika/ca u predškolski i školski sustav</i> ▪ <i>Poticanje uključivanja stranih radnika/ca i njihovih obitelji u aktivnosti lokalne zajednice</i> ▪ <i>Promocija tolerancije i jačanje tolerancije u društvu</i>
Nositelji(i):	▪ HZZ PU Dubrovnik ▪ HGK Županijska komora Dubrovnik ▪ OK DNŽ ▪ DNŽ upravno tijelo županije nadležno za gospodarstvo ▪ DNŽ upravno tijelo županije nadležno za društvene djelatnosti ▪ OCD
Ciljane skupine	✓ Poslodavci u DNŽ ✓ Strani radnici/ce i njihove obitelji ✓ Svi stanovnici DNŽ
Pokazatelji:	✓ Broj stranih radnika/ca i članova njihovih obitelji uključenih u aktivnosti ✓ Broj aktivnosti usmjeren prema lokalnom stanovništvu radi promocije različitosti i tolerancije

Mjera:	1.5. PROMICATI I POTICATI RAZVOJ DRUŠTVENOG PODUZETNIŠTVA
Aktivnosti i projekti:	▪ <i>Promocija društvenog poduzetništva kao oblika društveno odgovornog poslovanja kroz primjere dobre prakse</i> ▪ <i>Poticati društveno poduzetništvo radi održivog zapošljavanja ranjivih skupina na tržištu rada kroz primjere dobre prakse</i> ▪ <i>Sufinancirati programe osposobljavanja ranjivih skupina za rad kod poslodavaca</i> ▪ <i>Obrazovanje OCD za razvoj društvenog poduzetništva</i> ▪ <i>Promocija društvenog poduzetništva za korisnike mjere samozapošljavanja u HZZ-u</i> ▪ <i>Stvaranje uvjeta za kreiranje i provedbu programa edukacije učenika srednjih škola o društvenom poduzetništvu</i> ▪ <i>Jačanje lokalnih platformi za razvoj društvenog poduzetništva i zadrugarstva</i> ▪ <i>Međunarodno povezivanje s razvijenim društvenim poduzetnicima i širenje njihovog modela poslovanja u DNŽ</i>
Nositelji(i):	▪ HZZ PU Dubrovnik ▪ HGK Županijska komora Dubrovnik ▪ OK DNŽ ▪ DNŽ upravno tijelo županije nadležno za gospodarstvo ▪ OCD-ovi ▪ Regionalna razvojna agencija DNŽ DUNEA ▪ Razvojna agencija Grada Dubrovnika DURA ▪ Korčulanska razvojna agencija KORA ▪ Razvojna agencija Grada Ploče PLORA ▪ Razvojna agencija Općine Orebić ORA ▪ Razvojna agencija Općine Blato BLARA ▪ Centar za poduzetništvo Dubrovačko-neretvanske županije ▪ Poduzetničko proizvodni impulsni centar Ploče ▪ Poduzetnički inkubator Grada Dubrovnika „Tvornica ideja“
Ciljane skupine	✓ Nezaposlene osobe, posebno ranjive skupine poput dugotrajno nezaposlenih osoba, osoba s invaliditetom, nezaposlene osobe iz ruralnih krajeva, nezaposlene osobe starije radne dobi ✓ Društveni poduzetnici/ce i svi zainteresirani za društveno poduzetništvo
Pokazatelji:	✓ Broj pokrenutih društvenih poduzeća u DNŽ ✓ Broj aktivnosti promocije društvenog poduzetništva ✓ Broj aktivnosti edukacije za društveno poduzetništvo

Mjera:	MJERA 1.6. STVORITI POTICAJNE UVJETE ZA DEMOGRAFSKU OBNOVU KROZ POTICANJE PRIRODNOG PRIRASTA I DOSELJAVANJA STANOVNIŠTVA
Aktivnosti i projekti:	▪ <i>Poticati gradnju društvenih stanova koji se nude za povoljan najam doseljenom stanovništvu i mladim obiteljima iz DNŽ</i> ▪ <i>Poticati gradnju stanova solidarnosti za građane s nižim prihodima u DNŽ kako bi se potakla ekonomska solidarnosti</i> ▪ <i>Izraditi sustav subvencioniranje stanarina i troškova stanovanja za doseljeno stanovništvo u DNŽ</i> ▪ <i>Davati jednokratne naknade za pokrivanje troškova doseljavanja stanovnika u DNŽ</i> ▪ <i>Davati jednokratne naknade za novorođenu djecu u DNŽ</i> ▪ <i>Izraditi katalog usluga i aktivnosti u zajednici koje se nude novodoseljenom stanovništvu za bolju društvenu integraciju</i> ▪ <i>Osigurati direktni upis u predškolske institucije za obitelji sa djecom</i> ▪ <i>Osigurati kupnju knjiga za školu za djecu u DNŽ</i> ▪ <i>Osigurati prehranu za djecu iz obitelji koje su u riziku siromaštva u predškolskim i osnovnoškolskim institucijama</i> ▪ <i>Subvencionirati lokalni javni prijevoz za doseljeno stanovništvo i mlade obitelji na određeno vrijeme</i>
Nositelji(i):	▪ DNŽ upravno tijelo županije nadležno za društvene djelatnosti ▪ Sve JLS na području DNŽ ▪
Ciljane skupine	✓ mlade obitelji sa područja DNŽ ✓ Samci i mlade obitelji s područja RH zainteresirane za doseljenje u DNŽ ✓ Stranci zainteresirani za doseljenje u DNŽ ✓ Djeca i mladi posebno oni koji su u riziku siromaštva
Pokazatelji:	✓ Broj obitelji koji su dobili neku potporu

9.2. Strateški cilj 2: Razviti sustav odgoja, obrazovanja i znanosti u DNŽ

Mjera:	2.1. PRILAGODITI SUSTAV OBRAZOVANJA I ZNANOSTI (STRUKOVNO OBRAZOVANJE, TERCIJARNO OBRAZOVANJE) PREMA POTREBAMA LOKALNOG TRŽIŠTA RADA
Aktivnosti i projekti:	▪ Modernizacija postojećih formalnih programa strukovnog obrazovanja sukladno novim potrebama za znanjima i vještinama na tržištu rada ▪ Izrada i uvođenje novih obrazovnih programa u srednjoškolske i visokoškolske ustanove na temelju potreba tržišta rada, uključivo i učenje zalaganjem u zajednici ▪ Promocija obrazovnih programa (srednjoškolskih, visokoškolskih) potrebnih na lokalnom tržištu rada prema učenicima/cama OŠ ▪ Jačanje ljudskih potencijala u obrazovnim institucijama za provođenje novih metoda učenja kao i novih/moderniziranih obrazovnih programa ▪ Razvoj centara izvrsnosti u okviru postojećih srednjih strukovnih škola u DNŽ i u okviru Sveučilišta u Dubrovniku ▪ Internacionalizacija postojećih studijskih programa na Sveučilištu u Dubrovniku i provođenje aktivnosti privlačenja stranih studenata na UNIDU
Nositelji(i):	▪ DNŽ upravno tijelo županije nadležno za obrazovanje ▪ Srednje škole ▪ Sveučilište u Dubrovniku ▪ Međunarodno sveučilište u Dubrovniku Libertas ▪ Rochester Institute of Technology Croatia (podružnica Dubrovnik) ▪ HZZ PU Dubrovnik ▪ Regionalna razvojna agencija DNŽ DUNEA ▪ Razvojna agencija Grada Dubrovnika DURA ▪ Korčulanska razvojna agencija KORA ▪ Razvojna agencija Grada Ploče PLORA ▪ Razvojna agencija Općine Orebić ORA ▪ Razvojna agencija Općine Blato BLARA ▪
Ciljane skupine	✓ Učenici/ce srednjih strukovnih škola ✓ Studenti/ce u visokoobrazovnim ustanovama ✓ Učenici/ce završnih razreda O.Š i roditelji učenika ✓ Zaposlenici/ce u obrazovnim ustanovama
Pokazatelji:	✓ Odnos neupisanih mjesta za deficitarna zanimanja u odnosu na planirana ✓ Broj educiranih zaposlenika/ca obrazovnih ustanova ✓ Broj osoba upisanih u nove obrazovne programe u srednjoškolskim i visokoškolskim ustanovama izrađene na temelju potreba tržišta rada

Mjera:	2.2. OSIGURATI JEDNAKO KVALITETNE UVJETE U SVIM ODGOJNO-OBRAZOVNIM USTANOVAMA U DNŽ
Aktivnosti i projekti:	▪ <i>Prilagoditi odgojno-obrazovni sustav prema potrebama darovite djece i učenika/ca</i> ▪ <i>Prilagoditi odgojno-obrazovni sustav prema potrebama djece s poteškoćama u razvoju s ciljem uključivanja u redovno obrazovanje</i> ▪ <i>Jačanje stručnih kompetencija odgojno-obrazovnih radnika za promjene u sustavima i prilagodbu novim uvjetima rada</i> ▪ <i>Poticanje pokretanja novih alternativnih izvanškolskih aktivnosti s naglaskom na promociju zdravih stilova života, razvoj ključnih kompetencija te građanskog odgoja i obrazovanja</i> ▪ <i>Osigurati produženi boravak u OŠ ustanovama za sve učenike/ce kojima je potrebna usluga boravka</i> ▪ <i>Osigurati produljenje radnog vremena predškolskih ustanova/dječjih vrtića, koje podrazumijeva produljeni boravak, poslijepodnevni i/ili smjenski rad dječjih vrtića u DNŽ</i> ▪ <i>Promovirati i kreirati poticajne mjere za zapošljavanje deficitarnih kadrova u odgojno-obrazovnim institucijama</i> ▪ <i>Ujednačiti materijalne kapacitete u svim odgojno-obrazovnim institucijama u DNŽ</i> ▪ <i>Uspostaviti održiv sustav nastave na daljinu kroz digitalizaciju sadržaja i uspostavu digitalne infrastrukture</i>
Nositelji(i):	▪ DNŽ upravno tijelo županije nadležno za obrazovanje ▪ Osnovne škole DNŽ ▪ Odgojno-obrazovne ustanove u DNŽ ▪ JLS u DNŽ ▪ Regionalna razvojna agencija DNŽ DUNEA ▪ Razvojna agencija Grada Dubrovnika DURA ▪ Korčulanska razvojna agencija KORA ▪ Razvojna agencija Grada Ploče PLORA ▪ Razvojna agencija Općine Orebić ORA ▪ Razvojna agencija Općine Blato BLARA ▪
Ciljane skupine	✓ Djeca predškolske dobi ✓ Učenici/ce 1.-4. razreda O.Š ✓ Daroviti učenici/ce ✓ Djeca s poteškoćama u razvoju ✓ Odgojno-obrazovni zaposlenici/ce
Pokazatelji:	✓ Broj učenika/ca u produženom boravku O.Š ✓ Broj vrtića koji nudi produljeni boravak/smjenski rad ✓ Broj educiranih odgojno-obrazovnih zaposlenika/ca ✓ Broj učenika djece i mladih u novim izvanškolskim aktivnostima ✓ Broj djece uključene u nove alternativne izvanškolske aktivnosti ✓ Broj zaposlenog deficitarnog kadra u odgojno- obrazovnim ustanovama

Mjera:	2.3. RAZVITI CJELOŽIVOTNO UČENJE I OBRAZOVANJE ODRASLIH U DNŽ
Aktivnosti i projekti:	▪ <i>Razviti svijest stanovnika/ca o potrebi uključivanja u programe cjeloživotnog učenja kroz kontinuiranu promociju</i> ▪ <i>Razviti kapacitete (stručne, materijalne) pružatelja cjeloživotnog učenja za unaprjeđenje provedbe postojećih i izradu novih programa</i> ▪ <i>Umrežiti sve pružatelje cjeloživotnog učenja za bolju suradnju i koordinaciju aktivnosti</i> ▪ <i>Razvoj novih formalnih programa obrazovanja odraslih potrebnih na lokalnom tržištu rada</i> ▪ <i>Razvoj novih neformalnih i informalnih oblika učenja</i> ▪ <i>Poticati provedbu programa cjeloživotnog učenja za socijalno isključene osobe u DNŽ, posebno osobe starije životne dobi</i>
Nositelji(i):	▪ DNŽ upravno tijelo županije nadležno za obrazovanje ▪ Srednje strukovne škole ▪ HZZ PU Dubrovnik ▪ OCD
Ciljane skupine	✓ Ukupno stanovništvo DNŽ ✓ Nezaposlene osobe sa suficitarnim/nedostatnim zanimanjima ✓ Predavači/ce i stručno zaposlenici u ustanovama koje pružaju programe cjeloživotnog učenja
Pokazatelji:	✓ Broj stanovnika uključenih u programe obrazovanja odraslih u DNŽ

9.3. Strateški cilj 3: Razviti nove i povećati dostupnost postojećih socijalnih i zdravstvenih usluga

Mjera:	3.1. RAZVOJ KAPACITETA SVIH PRUŽATELJA SOCIJALNIH I ZDRAVSTVENIH USLUGA
Aktivnosti i projekti:	▪ <i>Osigurati specijalizacije i subspecijalizacije liječnika/ca i drugih zdravstvenih djelatnika/ica prema potrebama zdravstvenih ustanova u DNŽ</i> ▪ <i>Provoditi kontinuirane edukacije za radnike u sustavu zdravstva te socijalne skrbi kako bi pružali bolje usluge</i> ▪ <i>Jačanje materijalnih i ljudskih kapaciteta svih (potencijalnih) pružatelja socijalnih i zdravstvenih usluga u DNŽ, posebno OCD</i> ▪ <i>Jačanje partnerskog rada svih pružatelja socijalnih i zdravstvenih usluga u DNŽ</i>
Nositelji(i):	▪ DNŽ upravno tijelo županije nadležno za zdravstvo i socijalnu politiku ▪ Zdravstvene ustanove ▪ CZSS DNŽ ▪ Pružatelji socijalnih usluga u DNŽ
Ciljane skupine	✓ Liječnici i drugi zdravstveni radnici bez specijalizacije i/ili subspecijalizacije ✓ Stručnjaci zaposleni u zdravstvenim ustanovama ✓ Stručnjaci zaposleni u ustanovama socijalne skrbi ✓ Postojeći i potencijalni pružatelji socijalnih i zdravstvenih usluga
Pokazatelji:	✓ Broj liječnika/ca i ostalih zdravstvenih djelatnika/ica uključenih u program (sub)specijalizacije ✓ Broj educiranih stručnjaka/inja zaposlenih u zdravstvenim ustanovama i u ustanovama socijalne skrbi ✓ Broj OCD, pravnih i fizičkih osoba koje su zadovoljile uvjete za pružanje socijalnih usluga

Mjera:	3.2. POVEĆATI DOSTUPNOST POSTOJEĆIH I RAZVITI NOVE SOCIJALNE I ZDRAVSTVENE USLUGE
Aktivnosti i projekti:	▪ <i>Daljnji razvoj kvalitete primarne zdravstvene zaštite u DNŽ</i> ▪ <i>Jačanje dostupnosti specijalističkih zdravstvenih usluga u lokalnim zajednicama</i> ▪ <i>Razviti nove socijalne i zdravstvene usluge temeljene na socijalnim inovacijama i novim tehnologijama</i> ▪ <i>Pružati socijalne i zdravstvene usluge temeljene na načelima društvenog poduzetništva</i> ▪ <i>Proširenje dostupnosti programa osobne asistencije za osobe s invaliditetom i djecu s poteškoćama u razvoju</i> ▪ <i>Širenje dostupnosti usluge rane intervencije</i> ▪ <i>Širenje usluge palijativne skrbi kroz osiguravanje smještajnih kapaciteta, 24/7 dostupnosti mobilnih timova i drugih usluga</i> ▪ <i>Širenje dostupnosti socijalnih i zdravstvenih usluga za ranjive skupine (starije i nemoćne osobe, žene i djeca žrtve nasilja, osobe s invaliditetom...)</i> ▪ <i>Promocija mogućnosti pružanja socijalnih i zdravstvenih usluga od strane fizičkih i pravnih osoba s ciljem širenje mreže pružatelja socijalnih i zdravstvenih usluga</i> ▪ <i>Promovirati i kreirati poticajne mjere za zapošljavanje liječnika/ca i drugih deficitarnih zdravstvenih djelatnika/ca</i>
Nositelji(i):	▪ DNŽ upravno tijelo županije nadležno za zdravstvo i socijalnu politiku ▪ Zdravstvene ustanove ▪ CZSS na području DNŽ ▪ Pružatelji socijalnih i zdravstvenih usluga u DNŽ
Ciljane skupine	✓ Osobe s invaliditetom ✓ Djeca s utvrđenim odstupanjem u razvoju, razvojnim rizikom ili razvojnoumjetnošću i njihovi roditelji/udomitelji ✓ Palijativni bolesnici ✓ Ranjive skupine (starije i nemoćne osobe, žene i djeca žrtve nasilja) ✓ Zainteresirane fizičke i pravne osobe za pružanje socijalnih i zdravstvenih usluga ✓ OCD-ovi koje pružaju socijalne usluge u DNŽ
Pokazatelji:	✓ Broj osoba s invaliditetom koje primaju socijalnu uslugu ✓ Broj djece sa utvrđenim odstupanjem u razvoju, razvojnim rizikom ili razvojnoumjetnošću i roditelja/udomitelja koji primaju uslugu ✓ Broj palijativnih bolesnika i članova obitelji koji primaju uslugu ✓ Broj pripadnika ranjivih skupina (starije i nemoćne osobe, žene i djeca žrtve nasilja) koji primaju uslugu

Mjera:	3.3. JAČANJE AKTIVNOSTI PREVENCIJE BOLESTI I PROMOCIJE ZDRAVLJA
Aktivnosti i projekti:	▪ <i>Jačanje aktivnosti provođenja nacionalnih programa za probir i rano otkrivanje raka u DNŽ</i> ▪ <i>Razvoj novih preventivnih programa temeljenih na lokalnim potrebama u DNŽ</i> ▪ <i>Promocija zdravih načina života prema svim dobnim skupinama</i> ▪ <i>Jačanje svijesti građana/ka DNŽ o ovisnostima i spolno odgovornom ponašanju</i> ▪ <i>Jačanje programa zaštite mentalnog zdravlja kod svih građana/ka DNŽ</i> ▪ <i>Podizanje svijesti o odgovornosti za vlastito zdravlje</i> ▪ <i>Jačanje aktivnosti oko provođenja osnovnih mjera održavanja života uz upotrebu automatskih vanjskih defibrilatora (Program javno dostupne rane defibrilacije)</i>
Nositelji(i):	▪ HZJZ DNŽ ▪ DNŽ upravno tijelo županije nadležno za zdravstvo i socijalnu politiku ▪ O.Š. i S.Š u DNŽ ▪ OCD koji provode preventivne programe ▪ Zavod za hitnu medicinu DNŽ
Ciljane skupine	✓ Rizične skupine prema preventivnim programima ✓ Djeca i mladi ✓ Svi stanovnici DNŽ
Pokazatelji:	✓ Postotak ciljanih skupina po programu probira uključenih u preventivni program ✓ Broj djece i mladih educiranih o ovisnostima i spolno odgovornom ponašanju ✓ Broj građana/ka uključenih u program promocije zdravih načina života ✓ Broj građana koji su osposobljeni za provođenje postupaka oživljavanja uz upotrebu AVD uređaja

Mjera:	3.4. POTICATI PROVEDBU PROGRAMA USMJERENIH SOCIJALNOM UKLJUČIVANJU I KVALITETNOM PROVOĐENJU SLOBODNOG VREMENA STANOVNIKA/CA DNŽ
Aktivnosti i projekti:	▪ <i>Organizacija i provođenje kulturnih, umjetničkih, sportskih i ostalih aktivnosti za ranjive skupine (mlade, starije osobe, osobe s invaliditetom) s ciljem poticanja socijalnog uključivanja u zajednicu</i> ▪ <i>Organizacija i provođenje programa stjecanja kreativnih vještina i programa neformalnog obrazovanja za stanovnike DNŽ</i> ▪ <i>Poticanje društvenog aktivizma u DNŽ kroz društveno-aktivističke akcije i druge oblike aktivnosti te promociju uloge civilnog društva</i> ▪ <i>Poticanje raznolikih i inovativnih projekata i programa za stanovnike/ce DNŽ</i> ▪ <i>Osmišljavanje digitaliziranih i dostupnih programa</i>
Nositelji(i):	▪ DNŽ upravno tijelo županije nadležno za civilno društvo ▪ Općine i gradovi DNŽ ▪ OCD
Ciljane skupine	✓ ranjive skupine (mlade, starije osobe, osobe s invaliditetom, djeca s poteškoćama u razvoju) ✓ djeca i mladi ✓ Svi stanovnici/ce DNŽ
Pokazatelji:	✓ Broj ranjivih skupina/korisnika kulturno, umjetničkih, sportskih i ostalih aktivnosti OCD-a ✓ Broj provedenih društveno-aktivističkih aktivnosti/akcija u DNŽ

**PROVEDBA STRATEGIJE RAZVOJA LJUDSKIH POTENCIJALA
DUBROVAČKO-NERETVANSKE ŽUPANIJE**

10. INSTITUCIONALNI OKVIR ZA PROVEDBU STRATEGIJE RAZVOJA LJUDSKIH POTENCIJALA DUBROVAČKO-NERETVANSKE ŽUPANIJE

Uz formalno prihvaćanje i usvajanje Strategije razvoja ljudskih potencijala Dubrovačko-neretvanske županije za razdoblje 2021. – 2027., za uspješnu provedbu mjera i aktivnosti, a time i ciljeva strategija, nužno je uspostaviti funkcionalnu i učinkovitu organizacijsku strukturu s jasnom podjelom odgovornosti u svim fazama provedbe Strategije.

Postojeći institucionalni okvir za uspješnu provedbu Strategije razvoja ljudskih potencijala u vidu Partnerskog vijeća za tržište rada DNŽ temelji se na participaciji, integraciji i aktivnoj uključenosti svih relevantnih dionika koji se bave horizontalnim temama poput razvoja ljudskih potencijala, tržišta rada, socijalnog uključivanja i obrazovanja ključnima za razvoj zajednice. Partnersko vijeće za tržište rada DNŽ predstavlja ključno tijelo provedbene strukture Strategije koje će, uz provedbu same Strategije, biti zaduženo i za praćenje (monitoring) te organizaciju vanjske evaluacije SRLJP-a.

Kako bi se povećala kvaliteta suradnje i sinergijskog djelovanja te osigurali kvalitetni temelji za provedbu SRLJP-a, potrebno je jasno definirati glavne uloge i zaduženja koja će svaki od dionika imati prilikom provedbe Strategije. Pored definiranja uloga i zaduženja, iznimno je važno uspostaviti dobru koordinaciju svih partnera i suradničkih struktura te jačati njihove kapacitete.

Imajući u vidu navedeno, provedbena struktura Strategije razvoja ljudskih potencijala DNŽ 2021. – 2027. definirana je na sljedeći način:

Dionici/tijela provedbene strukture jesu:

- Partnersko vijeće za tržište rada DNŽ
- Predsjedavajući PVTR-a DNŽ
- Tehničko tajništvo PVTR-a
- Tematske radne skupine PVTR-a
- Nositelji mjera i projekata i njihovo rukovodstvo
- Ostali – rukovodstvo ostalih članova PVTR-a (nenositelja mjera), vanjski dionici

Definirane uloge i zadaci dionika/tijela kao partnera u provedbenoj strukturi jesu sljedeći:

DIONIK / TIJELO	OPIS	ULOGI I ZADACI
SKUPŠTINA PARTNERSKOG VIJEĆA ZA TRŽIŠTE RADA DNŽ	Svi članovi PVTR-a DNŽ sačinjavaju Skupštinu koja donosi Strategiju RLJP-a DNŽ.	• Donošenje odluka o promjeni, reviziji i unaprjeđenju Strategije u skladu s godišnjim izvještajem o provedbi Strategije • Usvajanje izvješća o provedbi Strategije • Usvajanje akcijskih planova za provedbu Strategije • Odgovornost za predviđeni utjecaj Strategije na lokalno stanovništvo, poduzetnike i ostale relevantne dionike – u suradnji s rukovodstvom ostalih članova PVTR-a • Izvještavanje prema Županiji/ o provedbi Strategije na godišnjoj razini – u suradnji s Tehničkim tajništvom PVTR-a

PREDSJEDAVAJUĆI PVTR DNŽ	Predsjedavajući PVTR DNŽ zaduženo je za koordinaciju svih članova te potvrđivanje akcijskog i komunikacijskog plana Strategije. Predsjedavajući PVTR DNŽ inicira i sudjeluje u pripremi i provedbi razvojnih projekata te usvaja predložene projekte.	● Formalni predstavnik PVTR-a ● Predstavlja PVTR u javnosti/odgovorni za promociju PVTR-a ● U suradnji s tajništvom PVTR-a organizira redovne i izvanredne sastanke PVTR-a
TEHNIČKO TAJNIŠTVO PVTR-a	Tajništvo PVTR-a obavlja administrativno-tehničke poslove koje omogućuju funkcioniranje PVTR-a. Sjedište Tajništva je u DNŽ, a Tajnik/ica je zaposlenik/ica županije. Tajništvo PVTR-a organizira sjednice, dostavlja pozive, dnevni red i radne materijale prije sjednica pozvanim sudionicima, te priprema i dostavlja zapisnik nakon svake sjednice. Tajništvo PVTR-a za svoj rad odgovara Skupštini PVTR DNŽ.	● Obavljanje administrativno-tehničke poslove koji omogućuju funkcioniranje PVTR-a ● Uspješna provedba prepoznatih prioriteta i mjera Strategije – u suradnji s nositeljima mjera i nositeljima projekata ● Izvještavanje prema Skupštini PVTR-a – u suradnji s nositeljima mjera i projekata ● Organiziranje redovnih konzultacija sa svim članovima PVTR-a (organiziranje sjednica, dostavljanje poziva, dnevnog reda i radnih materijala prije sjednica pozvanim sudionicima te pripremanje i dostavljanje zapisnika nakon svake sjednice) ● Organiziranje konzultacija sa svim dionicima i širom zajednicom o provedbi Strategije ● Obavješćavanje članova i suradnika PVTR-a o natječajima i podrška u traženju partnera za projekte – u suradnji s nositeljima mjera ● Operativna odgovornost za provedbu Strategije – u suradnji s nositeljima mjera i projekata ● Koordinacija dionika zaduženih za provedbu pojedinih mjera Strategije ● Pokretanje izrade Akcijskog plana provedbe Strategije na dvogodišnjoj razini – u suradnji sa svim partnerima/suradnicima ● Provođenje kontinuiranog monitoringa provedbe Strategije (prikupljanje podataka o provedbi iste) i izrada godišnjeg izvješća
TEMATSKE RADNE SKUPINE PVTR-A	PVTR može uspostaviti Tematske radne skupine (TRS). PVTR svojom odlukom utvrđuje sastav, djelokrug i ovlast svake TRS. One razmatraju otvorena pitanja, daju mišljenje i prijedloge o značajnim pitanjima iz njihovog djelokruga Upravnom odboru.	● Razmatraju otvorena pitanja, daju mišljenje i prijedloge o značajnim pitanjima iz njihova djelokruga PVTR-u ● Predlažu/iniciraju projekte i inicijative u svom području/strateškom cilju ● Izrada Akcijskog plana provedbe Strategije na dvogodišnjoj razini – u suradnji s ostalim partnerima

NOSITELJI MJERA I PROJEKATA I NJIHOVO RUKOVODSTVO	Institucije članovi PVTR-a koji su nadležni za provedbu i praćenje provedbe određenih mjera kako je definirano SRLJP-om	• Uspješna provedba prepoznatih mjera Strategije – u suradnji s tajništvom PVTR-a • Obavješćavanje o natječajima i podrška u traženju partnera za projekte u području specifičnog cilja • Operativna odgovornost za provedbu pojedinih mjera • Koordinacija ostalih dionika u provedbi pojedinih mjera za koje su zadužene • Praćenje rezultata i razvojnih učinaka predloženih mjera • Priprema podloge za izradu izvješća o provedbi Strategije
OSTALI – RUKOVODSTVO OSTALIH ČLANOVA PVTR-A (NENOSITELJA MJERA), VANJSKI DIONICI	Svi ostali dionici koji provode projekte i aktivnosti koji doprinose ostvarenju SRLJP	• Osiguravanje sredstava (materijalnih i ljudskih) za provedbu mjera Strategije • Odgovornost za predviđeni utjecaj Strategije na lokalno stanovništvo, poduzetnike i ostale relevantne dionike
VANJSKI EVALUATOR	Podugovoreni stručnjak/tvrtka za vrednovanje provedbe	• Predlaganje projekata u području razvoja ljudskih potencijala kako je predviđeno SRLJP-om • Provedba projekata u području razvoja ljudskih potencijala kako je predviđeno SRLJP-om • Dostavljanje pravodobnih informacija o provedbi projekata predviđenih SRLJP-om

Sukladno definiranim ulogama i zadacima, podjeli odgovornosti, boljoj participaciji i operativnosti, a osobito ekspertizi za pojedina područja, PVTR konsenzusom je dogovorio kako će svaka mjera Strategije imati svog nositelja/nositelje. Uz već ranije definirane uloge i odgovornosti, nositelji su mjera na operativnoj razini zaduženi za:

- komunikaciju i koordinaciju sa svima odgovornima za pojedine aktivnosti/projekte
- provjeravanje statusa aktivnosti/projekata unutar mjere za koju su zaduženi,
- prijedloge za zajedničke aktivnosti/projekte i poboljšanja, koordinaciju prema tajništvu

Pored mobilizacije što većeg broja dionika koji bi se uključili u planiranje, pripremu i provedbu Strategije, potrebno je razmišljati i o održivosti institucionalnog, provedbenog okvira. Radi što kvalitetnijeg rada na operativnoj razini, potrebno je:

- sukladno nastalim promjenama i trenutnom stanju revidirati Pravilnik o radu PVTR-a, što ujedno uključuje i reviziju članstva,

- dodatno motivirati dionike i jačati prepoznavanje doprinosa članova i osjećaja vlasništva nad provedbom Strategije,
- osigurati sustavni i pravovremeni protok informacija između svih članova PVTR-a,
- jačati zagovaračke kapacitete članova PVTR-a,
- jačati kapacitete za pripremu i provedbu projekata PVTR-a,
- jačati kapacitete članova PVTR-a za praćenje i izvještavanje o provedenim aktivnostima,
- uspostaviti paralelni povezani sustav izvještavanja za SRLJP s izvještavanjem za županiju.

Radi što bolje održivosti sama struktura dionika uključenih u izradu i provedbu SRLJP-a, kao i predloženo jačanje zagovaračkih kapaciteta, ukazuje na mogućnost i potrebu djelovanja i na razini donošenja politika.

11. MONITORING PROVEDBE STRATEGIJE RAZVOJA LJUDSKIH POTENCIJALA DUBROVAČKO-NERETVANSKE ŽUPANIJE

Monitoring (hrv. praćenje) je sustavno praćenje pokazatelja i prikupljanje podataka na provedbenoj razini s ciljem predstavljanja napretka provedbe Strategije razvoja ljudskih potencijala županiji, odnosno svim dionicima u DNŽ. Slijedom Zakona o sustavu strateškog planiranja i upravljanja razvojem Republike Hrvatske, Uredbe o SP-u i Pravilnika o SP-u donesen je čitav niz pratećih dokumenta koji reguliraju postupke strateškom planiranju u RH. Donesene su smjernice/upute/priručnici koje se odnose između ostalog i na provedbu postupka praćenja, izvještavanja i vrednovanja sektorskih strategija (od nacionalnog značaja) čija je izrada propisana posebnim zakonom ili obvezujućim pravnim aktom EU-a. Iako se navedeno ne odnosi na razinu ove strategije dokumenti nam mogu biti od velike koristi i služiti kao smjernice odnosno ogledni primjer u poredbi ovih postupaka

Predložen sustav praćenja odnosi se na prikupljanje informacija na razini pojedinačnog projekta tijekom njegove provedbe. Ostvarenje ciljeva pojedinih aktivnosti/projekata prati se sukladno operativnim planovima i zapisima pojedinih aktivnosti. Tijekom operativnog praćenja pažnju je potrebno usmjeriti na aktivnosti, suradnju partnera na projektu, kao i na uključivanje korisnika.

Kvalitetno uspostavljen sustav praćenja stvorit će preduvjete za:

- učinkovitije upravljanje provedbom Strategije,
- realizaciju rezultata u zadanom terminskom planu,
- identifikaciju uzroka za uspjeh (neuspjeh) pojedine aktivnosti.

Praćenje će se odvijati na tri razine:

1. Pregled napretka specifičnih djelovanja identificiranih u Akcijskom planu,
2. Procjena utjecaja ovih djelovanja na ciljeve na koje se ista odnose,
3. Rad s partnerima na reviziji stanja i poboljšanju lokalne situacije zapošljavanja u cjelini te doprinose li djelovanja i ciljevi razvoju.

Izvještavanje se odnosi na godišnje podnošenje izvješća Skupštini PVTR-a, nadležnim tijelima, kao i svojoj zainteresiranoj javnosti o podacima prikupljenima putem procesa praćenja. U cilju što koordiniranijeg i potpunijeg izvještavanja o provedbi Strategije razvoja ljudskih potencijala proces izvještavanja odvijat će se paralelno s izvještavanjem o provedbi Plana razvoja DNŽ.

Ključnu ulogu u praćenju napretka i učinka Strategije imaju indikatori, odnosno pokazatelji koji su postavljeni kako na razini mjera, tako i na razini strateških ciljeva. Konkretno, za operativno praćenje predlažu se dvije razine pokazatelja prema kojima bi se mjerilo postizanje ciljeva SRLJP-a:

- pokazatelji ostvarenja koji su povezani s konkretnim projektima i mjerama i koriste se za praćenje operativnih postignuća SRLJP-a, tj. fizičkih proizvoda, outputa ili isporuka dobivenih kako bi se Strategija provela.
- pokazatelji rezultata koji su povezani s ciljevima SRLJP-a i njihova je svrha praćenje realizacije specifičnih ciljeva. Rezultat predstavlja specifičnu dimenziju napretka kojim se potiče ostvarivanje određenog cilja unutar SRLJP-a, tj. ono što se namjerava promijeniti, uz doprinos osmišljenih intervencija unutar tri područja djelovanja

Predloženi su pokazatelji na razini ciljeva i mjera su predstavljeni u poglavlju 9.

Monitoring na godišnjoj razini provodit će tajništvo PVTR-a DNŽ. Upitnik o provedbi projekata, aktivnosti i programa koji odgovaraju ostvarivanju Strategije razvoja ljudskih potencijala DNŽ bit će distribuiran krajem kalendarske godine od strane tajništva PVTR-a. Dionici će dostaviti popunjen upitnik te na temelju dobivenih podataka izraditi godišnje izvješće o provedbi projekata. Cilj je usredotočiti se na pokazatelje ostvarenja i rezultata i kako njihovo ostvarivanje doprinosi ostvarivanju ciljeva Strategije.

12. EVALUACIJA PROVEDBE STRATEGIJE RAZVOJA LJUDSKIH POTENCIJALA DUBROVAČKO-NERETVANSKE ŽUPANIJE

Evaluacija (vrednovanje) provedbe Strategije razvoja ljudskih potencijala provodi se u svrhu ocjene djelotvornosti i učinkovitosti provedbe SRLJP-a. Vrednovanje analizira uzročne veze između sadržaja SRLJP-a i postignutih rezultata i učinaka. Vrednovanje daje ocjenu učinka mjere/projekta/programa na ciljane skupine i krajnje korisnike te učinkovitost, djelotvornost, utjecaj, relevantnost i održivost istih.

Vrednovanje je nužno provesti zbog:

- Uočavanja i objašnjenja razloga u pozadini uspjeha i neuspjeha pojedinih mjera/projekata/programa pokrenutih u okviru SRLJP-a; ako neki aspekti mjera/projekata/programa nisu dobro funkcionirali, vrednovanje će pružiti preporuke o tome što može bolje funkcionirati u sljedećem SRLJP-u,
- Dobivanja informacija o odgovarajućoj uporabi javnih resursa, primarno financijskih sredstava koja će se uložiti u provedbu mjera/projekata/programa,
- Stvaranja temelja za reviziju SRLJP-a u skladu s poukama koje su proizašle iz procesa vrednovanja,
- Doprinosa jačanju odgovornosti svih uključenih dionika provedbe SRLJP-a.

Vrednovanje će se provoditi na temelju sljedećih evaluacijskih kriterija:

RELEVANTNOST

- Do koje je mjere intervencijska logika SRLJP-a relevantna za rješavanje ključnih društvenih problema u DNŽ-u?
- Do koje je mjere intervencijska logika SRLJP-a relevantna u odnosu na potrebe ciljnih skupina?
- Do koje je mjere intervencijska logika SRLJP-a relevantna u odnosu na potrebe u nastajanju i prioritete na nacionalnoj i lokalnoj razini?

EFEKTIVNOST

- Kako su sredstva (unosi) pretvorena u neposredne rezultate?
- Kakva je troškovna učinkovitost provedenih mjera/projekata/programa u odnosu na postignute rezultate i ciljeve?

UČINKOVITOST

- Koliko je provedba SRLJP-a doprinijela postizanju svojih ciljeva, odnosno željenih pokazatelja na razini ciljeva?
- Koji ciljevi nisu ostvareni i koji su razlozi za to?

UTJECAJ

- Je li provedba SRLJP-a imala utjecaj na ciljne skupine kao i u odnosu na njihove potrebe?
- Jesu li ključni projekti postigli dugoročni utjecaj koji je željen kroz projekte?
- U kojoj je mjeri utjecaj ostvaren?
- Gdje nije postignut nikakav ili je postignut slab utjecaj i zašto?

ODRŽIVOST

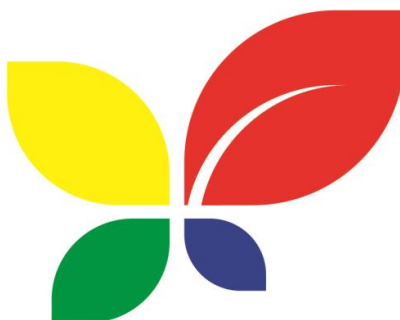
- Jesu li pokrenuti projekti/mjere/programi održivi nakon njihova završetka?
- Postoje li neki efekti multiplikacije učinka provedenih projekata/mjera/programa kroz SRLJP?

Proces evaluacije i ocjene učinka i utjecaja SRLJP-a provodit će vanjski stručnjaci koje će tajništvo PVTR-a angažirati putem postupka nabave. Cilj je osigurati vanjsko vrednovanje SRLJP-a kako bi se osigurala objektivnost u vrednovanju i izvještavanju o postignutom učinku istog.

Evaluacija provedbe SRLJP-a provest će se u 2 faze:

- Srednjoročno vrednovanje (eng. mid-term evaluation) nakon prve tri godine provedbe SRLJP-a (u 2024. godini). Cilj je srednjoročnog vrednovanja ocijeniti učinkovitost i utjecaj provedbe SRLJP-a nakon prve dvije godine provedbe te revidirati i usuglasiti SRLJP s dobivenim nalazima.
- Završno vrednovanje (eng. final evaluation) nakon završenog perioda provedbe SRLJP-a (2028. godine). Cilj je završne evaluacije ocijeniti ukupnu učinkovitost i utjecaj provedenih mjera/projekata/programa iz SRLJP-a te izraditi temelje u obliku preporuka za novu Strategiju.

**PARTNERSKO VIJEĆE ZA TRŽIŠTE RADA I
RAZVOJ LJUDSKIH POTENCIJALA**

DUBROVAČKO - NERETVANSKE ŽUPANIJE

www.strukturnifondovi.hr

www.pvtr-dnz.hr

tehnicko.tajnistvo@gmail.com

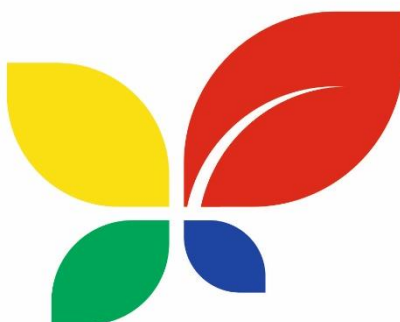
Dubrovačko-neretvanska županija, Pred Dvorom 1, 20 000 Dubrovnik

www.edubrovnik.org

Projekt je sufinancirala Europska unija iz Europskog socijalnog fonda.

PARTNERSKO VIJEĆE ZA TRŽIŠTE RADA I RAZVOJ LJUDSKIH POTENCIJALA

DUBROVAČKO - NERETVANSKE ŽUPANIJE

Ova Strategija izrađena je u okviru projekta „OPERA II “ koji je financiran sredstvima Europskog socijalnog fonda. Sadržaj ove Strategije isključiva je odgovornost Dubrovačko-neretvanske županije i partnerskog vijeća za tržište rada Dubrovačko-neretvanske županije.